

BALADE

Radu Gyr

BALADA
UCENICULUI
CU OCHI
ALBAȘTRI

Aplecat peste argilă,
suduind cu foc,
biet olar fără noroc,
o frământă-n silă.

Blidele cu cerbi și ciute,
cu lăstuni și flori,
nu mai râd, ca alteori,
prin unghere mute.

Nici vioaiele ulcioare
zvelte-n braț și gât,
nu-l mai bucură, oricât
le-ar stropi cu soare.

-Oale triste și posace,
răsfățate ieri,
tot ce-am scos din mângâieri
țândări azi aș face.

In zadar v-am scris pe fețe
răsărituri dulci,-
nu vă vrea nici târg, nici bâlci,
trista tinerețe.

Mă tot duc cu hârburi goale,
vin tot mai calic,
parc-aș duce-n Carul-Mic,
sus, prin lună, oale.

Supte-s pleoapele nevestii,
plozii supti și ei.
Bate jalea prin bordei
ca un vânt prin trestii.

Așa spune, și, de-o parte,
oalele tresar,
și, ca el, și ele par
necăjite foarte.

-Dragele tătuchii fete,
alt olar străin,
ni s-a pripășit vecin,
cu urzeli șirete.

Rătăcit de nu știu unde,
Spân, limbut și șchiop,
ne bea soarele din plop,
zările rotunde.

Nu atât din lut cuminte
iscă frumuseți,
cât momește târgoveți
fermecând cuvinte.

Are șoapte moi ca lâna,
miere din știubei,
grai cu salbe și cercei,
vorba ca fântâna.

Târgu-ntreg îi râde-n cale
meșterului spân.
Numai eu cu voi rămân,
cârd pestrii de oale.

Zice și, oftând, se pleacă.
Mângâie-o ulcea,
Câte-o oală, ici, colea,
câte-un blid împacă.

Sau le ia de jos, în parte,
pe genunchi nițel,
că-s și ele, ca și el,
necăjite foarte.

*

Pe la ceasul serii,
când, gătiți curat,
vișinii și merii
ies la porți în sat,

pe sub legănare
albă de salcâm,
un drumeț răsare
de pe alt tărâm.

Tânăr ca minunea
crângii pe zăplaz,
'nalt cum e minunea
papurii pe iaz.

Ochii, prinși cu plasa
dintr-un fund de cer,
când sunt ca mătasa,
când de giuvaer.

Vine fără grabă,
doar cu zarea-n sac;
bate la cocioabă
de olar sărac.

-Să nu-mi dai simbrie,
Meștere, nimic;
prispa ta să-mi fie
pat de ucenic.

Iar de-ți sorbi fiertura
Lângă muc de seu,
cu mireasmă gura
mi-oi clăti și eu.

-Mergi, măi, linge stele,
biet încalță-zări,
să frământți ulcele
altor depărtări.

Cruce fă-ți și du-te,
ucenic pribeag,
dintre hârburi slute
și noroc beteag.

Nici un blid de bozii
n-am la cină-acum.
Străvezii mi-s plozii
și muierea fum.

Ochii, prinși cu plasa
dintr-un fund de cer,
când sunt ca mătasa,
când de giuvaer.

-Ba aici mi-e locul,
meștere amar.
Ți-a fugit norocul
la un alt olar.

Iarăși o să vină
de-om trudi în doi
oale de lumină
și ulcele noi.

Ochii lui, obrazul
mai senin i-l fac,
că topesc necazul
de olar sărac.

-Scoate-ți, ucenice,
cușmă și opinci.
Patru guri calice
vom spori la cinci.

Tinda, pat să-ți fie,
luna, strai de in,
stelele simbrie,
soarele, tain.

Râde ucenicul.
Ochii-adânci și buni
parcă-s borangicul
serii cu lăstuni.

Și-atât cer închide
fundul lor de lac,
că surâd și blide
și olar sărac.

*

De sub mâna ce-l supune,
tânăr și zburdând,
lutul prinde chip plăpând,
dulce goliciune.

Și cum iese din plămadă
trupul fără strai,
parcă gângurește grai,
parcă vrea să vadă.

Sus, pe cântecul tulpinii,
roata joacă și
născocoște gingășii,
rotunjimi și linii.

Printre noi făpturi de oale
răsărind, zvâcnesc
ba un umăr fecioresc,
ba o coapsă moale.

Ba pe-un fraged șold subțire,
toarta de ulcior
galeș cade și ușor
ca un braț de mire.

Colo, ca un sân de fată,
pâlpâie-o ulcea.
Un obraz de blid spre ea
cu sfială cată.

Dincolo, o lună plină
a căzut din cer
sau o strachină-n ungher
picură lumină ?

Harnic ucenic se pleacă
smălțuind mereu.
În spărturi de curcubeu
huma o îmbracă.

Dacă mâinile-o răsfață
și-o desmiardă lung,
ochii lui parc-o străpung,
vrând să-i deie viață.

Ies familii de argilă
de sub mâna lui:
oale mari și mici cu pui,
blide cu prăsilă.

Freamătă de ele, cântă
Tindă și cerdac.
Cântă și olar sărac
și bojdeuca sfântă.

-Mi-ai făcut aici, băiete,
cântec din bordei,
zâmbet, fiece crâmpei,
fiece scaiete.

Tu dai duhul tău țărâni,
inimă îi dai;
porți și-n ochi un colț de rai
și-n minunea mâinii.

Tot nu vrei să-mi spui de unde
vii și cine ești ?
Ucenic cu ochi cerești,
taina ta ce-ascunde ?

El zâmbește și frământă
sau, pe lutul scris
smălțuiește cerbi de vis
și cocioaba cântă.

-Mi-ai sfințit și prag și oale,
ucenic senin.
Prour, la ferești mi-anin
Zâmbetele tale.

Soare-s genele muierii,
Târgul larg și bun,
iar tu râzi, cum râde-n prun
creanga primăverii.

Tot nu vrei să-mi spui de unde
vii și cine ești ?
Ucenic cu ochi cerești,
taina ta ce-ascunde ?

El surâde și frământă.
Oalele cu pui
gânguresc în jurul lui
și bordeiul cântă.

*

Cine-mi lunecă pieziș
la uluci iscoadă ?
Cine-și face din frunziș
pândă și broboadă ?

Cine din salcâmi în duzi
șerpuie subțire,
că nici boare nu-l auzi,
nici nu-l simți foșnire ?

Spân limbut sub crengi în pârg
umbra și-o desprinde,
ros de ciudă că la târg
oale nu mai vinde.

Pe furiș, cu pasul rar
și cu umblet moale,
dă colibei de olar
tâlhărești târcoale.

Și pe prispă de bordei
oare ce-mi zărește ?
Oale scrise cu scânteii
Râd copilărește.

Blide noi la soare-și scot
rumena lor față,
adunând văzduhul tot
într-un ciob de viață.

Și-n mijlocul lor, din plin
frământând plămada,
tânăr ucenic senin
alb cum e zăpada.

Ochii par din cer culeși,
taine fără nume;
zâmbetul, ca un cireș,
i-a-nflorit în lume.

Licăre sub mâna lui
lutul când l-atinge.
Fulger care e și nu-i
fruntea i-o încinge.

Și tot trupul, scufundat
trudei ce-l îndoiaie,
parcă scapără ciudat,
când îi când, prin straie.

Verzi sunt buzele de spân,
limba și mai verde;
cu năpârci în gând păgân
printre crengi se pierde.

Iar în zori, când ori ce stea
fuge sus în slavă,
spânul șchiop cu limba rea
duce-n târg otravă.

-Strâmbi am fost, smintiți am fost,
crunt păcat ne-apasă:
dracul are adăpost
la olar în casă.

Ucenicul nepătruns
ce, râzând, ne-nșală,
fumegă miros ascuns
de pucioasă goală.

L-am pândit printre uluci,
l-am văzut cum scoate,
din dogori și din năluci,
oale blestemate.

Ce stârnește din vâltori
mâna fumegândă
cară târgului în zori,
spurcăciuni să vândă.

Vorbele de spân semeț
zumzăie ca stupii,
prind spinare de mistreț,
se zbârlesc ca lupii.

-Nu-i sfielnic ucenic
cel răsfiert în smoală;
iadul joacă din buric,
pus în orice oală.

Țipă-n blide goliciuni
vii de paparude,
ard și zbârnaie tăuni
în ulcele crude.

Fie blid, fie ulcior,
pângărind, ne-ntină
pâinea sfântului cuptor,
sfântul vin la cină.

Toate parcă-s în răspăr,
numai iadu-n toi e.
S-a legat cu dracul văr
târgul, fără voie.

Vorbele -zăvozi de fier-
scapă din belciuge.
De la vameș la dulgher,
geme târgul, muge.

Vuietul, sculat întreg,
pleacă de la vetre.
Mâinile păduri culeg,
cară munți de pietre.

Fierb țin poartă de olar
gloatele năuce.
Ochi senini în prag răsar,
raiul lor străluce.

Crește negrul vălmășag,
urlă târgoveții.
Bunul ucenic din prag
luminează vieții.

Țândări oalele se fac,
blidele fărâme;
zări și tindă și cerdac
stau să se dărâme.

Pietre vin în joc turbat,
Grindină nebună,
peste tânăr trup se-abat ;
peste blide tună.

Tună pietre, fierb furtuni,
se-ntărâtă gloate.
Mai albaștri, ochii buni
luminează toate.

Sângeră, sub izbituri,
oalele schiloade.
In genunchi, peste spărturi,
umbra albă cade.

Geme câte-un hârb mai mic,
plouă bolovanii.
Ochi senini de ucenic
luminează stranii.

Mor ulcioare de pământ,
zuruie ulcele.
Ucenic cu trupul frânt
arde peste ele.

Și cum sta-n genunchi, pe prag,
cioburilor pază,
câte răni de hârb beteag,
toate scânteiază.

Bolovanii vin duium,
târgul crește-n poartă.
Ochii mari surâd și-acum,
ochii limpezi iartă.

Alte țândări se-nroșesc,
iar din luturi sparte
frunți, obraji și ochi zâmbesc,
luminând prin moarte.

*

Melcii stelelor scot coarne,
forfotind prin foi.
Cărăbuși de aur, goi,
cad prin crini cu goarne.

Vraiștea de sus e toată
freamăt, zumzet, zvon;
la ferești fără oblon
tainele se-arată.

Ca o pară-n cer se coace
veacul necules.
Ies minunile, cum ies
puii din găoace.

Noaptea-i grea de must, și luna
dă și ea în copt.
N-a dormit de noți vreo opt
meșterul nici una.

Somnu-abia acum prăvale
în adânci fântâni
tâmpla ce-a căzut pe mâni,
omul beat de jale.

Frânt pe scaun, lângă roată,
noaptea-l suge-n gol.
Plânsul tot îi dă ocol,
luna, câteodată.

Pe tulpină, roata moartă
n-a mai pus zvâcniri
rotunjimilor subțiri
de ulcior cu toartă.

N-a mai pus nici șold molatic,
nici grumaz sfios
lutului zvârlit pe jos,
crâncen și sălbatic.

Blide surde, oale ciunge,
hârburi șchioape zac
moarte-ntr-un ungher sărac,
unde stea n-ajunge.

Și, deodată, zidul pleacă,
lunecând-napoi.
Cu mireasmă de trifoi
luna toate-îneacă.

Dau navală-n casă nucii,
teii buzna dau.
Unde-a fost perete, stau
'nalte trepte lucii.

Și pe trepte lin coboară
șovăielnic pas;
ucenic cu chipul tras
intră în cămară.

Parcă luna îl aduce,
razele l-aduc.
Vin grădinile buluc
cu tămâie dulce.

Fruntea-i picură broboane
roșii de măceș,
ochii par din cer culeși,
fața, din icoane.

Uneori roșesc o pată
stropii pe podea,
dar el râde, cum râdea
lumii, altă dată.

Razele vorbesc în șoaptă,
cu polen pe guri.
In ungherul cu spărturi
foșnet se deșteaptă.

Cioburi pline de sfială
ies din morți adânci:
în genunchi, în cârji, pe brânci,
orice hârb se scoală.

Oale ciunge, blide surde,
țândări fel și fel
merg de-a bușilea spre el,
gata iar să zburde.

Din surâsul lui adie
duh de busuioc:
toate stau, când stă pe loc,
merge, toate-nvie.

Singur meșterul suspină,
dus în vis, afund.
Până-n noaptea lui pătrund
ochii de lumină.

Mâini subțiri se lasă bune
peste somnul greu ;
ochii mari surâd mereu,
glasul dulce spune:

-Meștere cu lungi suspine
ce-ndoieli te storc ?
Vezi, din alte lumi mă-ntorc
ucenic la tine.

Vin așa cum mă ții minte,
ca în ceasul când
pietrele loveau, pe rând,
trupul meu fierbinte.

Coasta mea și-acum dogoare,
dar zâmbesc și cânt.
M-am întors ca să-ți frământ
alte noi ulcioare.

Nu fi trist că sânger încă.
Noaptea am să-ngrop
în argilă câte-un strop
și-n tăcere-adâncă.

Ziua, târgul m-ar ucide,
se răscoală-ntreg,
dacă vede că mă-ncheg
în pământ de blide.

El nu-mi iartă orice feric
din surâs ceresc.
E mai bine să-mblânzesc
lutul pe-ntuneric.

Bunul ucenic cuvântă.
Ia, domol, de jos,
lut zbârlit și somnoros
și-ndelung frământă.

Când cu mâna îl înfrânge,
când pe roată, sus.
Rar, în negrul trup supus
cade-un strop de sânge.

Tac străfundurile lumii,
un cuvânt nu zic.
Numai blândul ucenic
Dă cutremur humii.

Plămădește noaptea-ntreagă
oale, blide, căni.
Picurii neînchisei răni
zâmbete se-ncheagă.

Și cocioaba iar se-ncarcă
cu făpturi zglobii,
ca albaștrii ochi de vii,
de senine parcă.

Chiar și meșterul ce doarme
râde-n somn stingher,
în bordeiul plin de cer
și gingașe larme.

Zorii fâlfâie prin casă.
Mâini subțiri tresar
și pe frunte de olar
ca un mir se lasă :

-Scoală, meștere, și ia-le.
Arde-le-n cuptor,
mergi și fecioria lor
du-o lumii tale.

Lasă târgul tău să creadă
singur că le faci.
Lumii, dacî vrei s-o-mpaci,
dă-i mormânt să vadă.

Să nu-i spui că vin pe lună,
nici ce-ascund în lut.
Las-o pe mormântul mut,
mărăcini să-mi pună.

Noți la rând ți-oi fi de-acuma
tainic ucenic.
Pașii par de borangic,
fața lui, ca spuma.

Înc-odată, prin odaie,
ochii zări trimet.
Pașii urcă-ncet, încet,
trepte de văpaie.

Peste oale, căni și blide
scări de foc se-nchid.
Unde trepte-au fost, stă zid,
iarăși vechiul zid e.

Zorii zboară și se joacă
gureși porumbei.
Apoi meșter și bordei
în mărgean îmbracă.

Și, deodată, fiecare
oală de pământ,
lăcrimând de duhul sfânt,
sângeră de soare.

BALADA
CLOPOTARULUI
DIN STELE

A plecat moțul cu gloata.
Pumnii-s tari și pașii grei,
parcă toată Detunata
l-a-mbrăcat în piatra ei.

A plecat moțul la țară
și tot vine-n drumul lui,
nu farină ca să ceară
și nici milă nimănu.

A plecat moțul și mere
și tot crește la răscruci,
nu cu cercuri și ciubere,
ci cu furci și cu măciuci.

Nu cerșind din poartă-n poartă,
nici flămând din loc în loc,
ci cu umblet ce nu iartă
în cumplite-opinci de foc.

Ziua tânără se scoală
mai devreme, dinadins
să se-mbete de răscoală
ca de-un crâncen vin aprins.

Nici Bihorului nu-i lene,
Dacă pleacă munții toți.
Tună gloatele crișene
și Zarandul, lângă Moți.

Răzmerița nesătulă
calcă zarea până-n fund,
cu țuguie de căciulă
împlântate-n cerul scund.

Și cum tot coboară țara
când din stânci, când din copaci,
veacul dă-n genunchi, ca fiara
încolțită de gonaci.

Și cum smulge crunta apă
putregai de răgălii,
strâmbătăți răscoapte crapă
până jos în temelii.

*

Roșu taur de jărativ
cu văpăi pe bot,
soarele, zvâcnind sălbatic,
trece râu-not.

Fulgeră iconostasul
serii de mărgean.
Piatra tremură sub pasul
gloatei lui Crișan.

Sângerând cumplit de soare
pe tăișuri reci,
coase lucii și topoare
spintecă poteci.

Înflorită-n noi veșminte,
printre meri și pruni,
iese Târnova-nainte
tinerei furtuni.

Popa-n drum înalță cruce
spre sărut sfios.
Ca o lacrimă străluce
trupul lui Christos.

-Domnul să te aibă-n pază,
oaste de iobagi.
Valea Târnavei e trează
pentru oaspeți dragi.

Te-așteptăm, răsccoală sfântă,
Să despici fâgaș.
Nu mai geme azi, ci cântă
bunda pe clăcaș.

Cântă brazda și iobagul,
cântă morții-n glod.
Jos sub talpă, fierbe pragul,
fierbe mustu-n rod.

Fierbe-n mâini de rob lopata,
fierb fuior și fus.
No, de-acum robie, gata !
Din cenușă, sus !

Dinaintea asprei cete,
strașnic în suman,
flutură puțin din plete,
surâzând, Crișan.

Sfânt la chip și-n răzvrătire
și la vorbă sfânt,
rupt din gresie subțire,
ars de ploi și vânt.

Pupă crucea și se-nchină.
Dar în fața lui,
rotunjesc doi ochi lumină,
mari și nesătui.

Nu-l privesc, îl sorb cu sete,
limpezi și cerești.
-Când te uiți așa, băiete,
parcă mă sfințești.

Maica Domnului -minune-
ți-a dat ochi din rai.
Ce porți tu în suflet, spune,
și în ochi ce ai ?

-Sunt Călin, măi bade. Tata
crâsnic e în sat.
Pot să merg și eu cu ceata,
Dârz și răsculat.

Vreau și eu să fiu cătană
oastei de țărani.
Implinesc, la Sfântă-Ană,
treisprezece ani.

Nu mai mi-e de-acum de zburdă
cu copiii-n stol.
Știu să-narc cu plumbi o durdă
sau topor să scol.

Și securi și coase-așteaptă,
și privesc și tac.
Surâzând, Crișan și-ndreaptă
cușma lui de dac.

-Dogorești de dor, copile,
arzi ca un cuptor,
dar ești mic încă de zile
ca să scoli topor.

Nu ți-e vremea de cătană,
fiu de clopotar;
doar bucoavnă, ghiers și strană
potrivite-ți par.

Stai la vatra ta și-nvață
psalmi și rugăciuni ;
mâine, pentru-o nouă viață,
clopot nou să suni.

Se-ntristează fața mică.
Ochii mari se-aprind,
plini de lacrimi se ridică
spre Crișan cu jind.

-Lasă, nu ofta, Căline,
fii fecior ne-nfrânt;
lacrima ce plânge-n tine
lumineaz-o-n cânt !

Și Crișan, domol, mângâie
fragedul obraz.
Vântu-i smirnă și tămâie,
zarea e topaz.

Pomii vor și ei s-alinte,
încărcați de flori,
chipul ars de plâns fierbinte,
ochii rugători.

Oacheșă la trup și-nvoaltă,
seara de Prier,
crește-atâta de înaltă
că miroase-a cer.

*

În grădina lui Călin
toate păsările vin,
cântă mult și dorm puțin.
Toate stelele se-anină,
toate crengile se-nchină.

Doar o pasăre străină
n-are cântec, nici hodină.
S-ar tot face pe tulpină
glas de om care suspină,
s-ar tot face dar nu poate,
până-i noaptea jumătate.

Și Călin, în patul lui,
când e pasăre, când nu-i.
Când și-ar face aripi dorul,
când nu poate să-și ia zborul.
Și când plânge, parcă scrie :
nu cu slove pe hârtie,
ci cu jarul inimii
scris pe fața perinii,
cu cerneala genelor
și pana sprincenelor.

-Mi-ai dat, Doamne, ochi senini,
dar trup mic de ani puțini.
Dacă pentru libertate
nu duc sac cu plumbi în spate,
dacă pentru-un colț de pită
nu scol coasă ascuțită ,
dacă pentru neamul meu
nu ridic toporul greu,
batăr fă-mă , ca pe tata,
clopotar pe toată gloata;
batăr dăruie-mi putere,
să sun ceas de înviere !
Fă-mă crâsnic plin de vlagă,
Să bat clopot noaptea-ntreagă,
să dea zărilor ocol,
Neamul meu din somn să-l scol !

Suflă-n geamuri luna plină.
Perna-i udă de lumină.
Toate șoaptele din lună,
toate ca un freamăt sună,
toate vor ceva să spună.

Doar pe creanga din grădină,
Neagră pasăre străină
n-are cântec, nici hodină.
S-ar tot face, dar nu poate,
plâns de om care se zbate.

Spune glasul lunii pline :
-Hai, Căline, vin cu mine.
Duhul nopții cheamă iară :
-Hai, Căline, pân-afară.
Crengile au viers pe gură :
-Vin' , Căline, pân-la șură.
Păsările vor să-l vadă :

-Vin', Căline, în livadă.
Numai pasărea străină
de pe ramura mezină,
n-are cântec, nici hodină.
S-ar tot face, dar nu poate,
țipăt nopții blestamate.

*

A ieșit cu pași desculți.
Luna îl urzică.
Și-n nesomn sunt spini prea mulți
pentru tâmpla mică.

Bozii înălțate-n cozi
îi pândesc cărarea.
Albi și tineri voievozi
prunii-și mișcă floarea.

Alb, în cămeșuica lui,
printre pruni răsare.
Parcă e și el un pui
de cireș în floare.

Ce-i șoptesc și ce-i tot spun
când o umbră-n cale,
când o ramură de prun,
când o rază moale ?

Că pe creangă cum tăcea,
neagră în grădină,
prinde viers acum și ea,
pasărea străină.

Prinde viers și prinde grai,
Prinde glas cuminte.
-Pasăre cu negru strai,
parcă-ndrugi cuvinte.

-Mai Căline, suie-n tei,
printre ramuri dese.
Din pădurea Târnovei
vezi ce șarpe iese.

-Pasăre cu-aripi de scrum
de prin alte crânguri,
mult a fost să taci și-acum
taine multe gânguri.

-Măi Căline, nu auzi
umplete de fiară ?
Zangăte și pași zăluzi
tot prin râpi coboară.

Aud, pasăre, și văd
printre ramuri dese.
Văd năluci și simt prăpăd,
luna vrăji îmi jese.

Parcă sclipete de spăngi
cresc din râpi , pe coaste.
-Măi Căline, printre crângi
nu-s năluci, ci oaste.

-Tulai , pasărea mea, nu-s
cușme, nici sumane,
ci soldați crăiești de sus,
falnice cătane.

Pasăre, parcă mi-a-mpuns
pieptul o frigare.
Oastea grofului pe-ascuns
își întinde ghiare.

Desprinzându-se ușor
de pe-nalta-i mladă,
pasărea cu negru zbor
pierre în livadă.

Cine-o fi vândut, viclean,
oaspeții și satul ?
Vin să-l prindă pe Crișan,
cum abați vânatul.

Vin să-l smulgă din culcuș,
sub tăcerea lunii.
Ah ! pândarii toți dorm duși,
nu sunt treji nici unii ?

Nici o veghe de străjer
chiot nu ascute ?
Sări, Căline, jos din cer,
sări din tei mai iute.

Cui să-i ducă vestea rea,
pe Crișan să-l scoale ?
-Doamne, dă-mi fierbintea stea
a poveței Tale.

Pune-n gândul meu zbătut
raza ta curată !
Și lumină s-a făcut
în copil, deodată.

Parcă s-a cuminecat
mica lui făptură ;
e mai mare, mai bărbat,
cu lumini pe gură.

N-o să-i deie grofului
robi pentru belciuge !
Alb, în cămeșuica lui,
fuge, fuge, fuge.

Trupu-i numai scânteieri,
pașii scânteiază.
Pe sub crângi de pruni și meri
urma lui e rază.

O fi, mare, timp de-ajuns
satul să-l deștepte ?
În clopotniță pătruns,
fulgeră pe trepte.

Bat în cuiburi, fâlfâind,
speriați, lăstunii.
Tinerile mâini se-aprind
vălvătăi pe funii.

Cade-n noaptea fără fund
dangățul de-aramă.
Zările care-i răspund
ze zbârlesc în coamă.

-Scoală, satul meu iobag,
scoală-te, furtună !
Tunet brațelor ce-l trag,
cruntul clopot tună.

Bubuie arama grea
să trezească truda.
-Scoală, răzmerița mea,
că te vinde Iuda !

Sună, clopote, prelung,
și deșteaptă gloata.
Crâsnic m-am legat s-ajung,
Clopotar, ca tata !

Mai năvalnic, mai aprins,
clopotul se-aruncă,
prăvălind în necuprins
luna, ca pe-o stâncă.

Munții toți se surpă-n gol,
țândări să se sfarme.
-Taică, dă-mi puteri să scol
Neamul care doarme !

*

Din ce spartă veșnicie
lespezi mari de dangăt sar ?
Ce năpraznic clopotar
trage veacul de frânghie ?

E de foc sau e de piatră,
alb în cămeșuica lui ?
N-o să-i deie grofului
nici un rob culcat pe vatră.

Noaptea sare ca o ușă
smulsă strașnic din țâțâni.
Satul de iobagi români
se ridică din cenușă.

Somnul se preschimbă-n flinte,
pernele se fac securi.
Din răscruci la cotituri,
gloata-i trează și fierbinte

Turbă ciuda pe oțele
și-n cătane-mpărătești.
-Inger ești sau demon ești,
clopotarule din stele ?

Cin' te-a dus în turla naltă
vijeliile s-asmuți
și tot trăznetul să-l muți
dintr-o zare-n cealaltă ?

De ești duh sau numai pleavă
de valah în turnul tău,
nu te-o judeca birău,
ci crăiescul plumb din țeavă !

Pâlc de spăngi cărări își taie
tot pe brânci, pe după dâmb.
Râpâiala lor de plumb
Biciuiește ca o ploaie.

Așchii se desprind din lună
și din turnul transilvan.
Clopotarul năzdrăvan
tot mai crunt prin stele tună.

Altă grindină. Alt ropot.
Așchii noi din zid se rup.
Strălucește micul trup
ca un crin legat de clopot.

Nu-i muiere, n-o să-și plângă
Brațul drept rămas beteag .
-Clopot m-am jurat să trag.
Am să-l trag cu mâna stângă.

Mai grozav furtuni prăvale
din clopotniță, din cer.
-Ticălos paracliser,
plumbii-ți dau în van târcoale !

Puștile prind iar să bată.
Crăngi cu flori din pruni se frâng.
Cade frânt și brațul stâng,
ca o creangă-nsângerată.

-Nu-mi da plânsul suferinții,
ci dă-mi, Doamne, noi puteri,
ceasul mării învieri
să-l sun, chiar de trag cu dinții.

Dinții-n funie se-mplântă,
arde micul trup bălai.
Clopotul de lângă rai
nu mai tună sus, ci cântă.

-Lasă, nu ofta, Căline,
fii fecior ne-nfrânt.
Lacrima ce plânge-n tine
lumineaz-o-n cânt.

Cine-i spuse vorbe bune,
ieri, în rumenul apus ?
O să-nalțe, cum i-a spus,
din durere, rugăciune.

Trage. Clopotul se roagă.
Lungul tunet din furtuni
cântă-acuma rugăciuni
pentru răzmerița dragă.

Dârzul crâsnic de-adineaur'
prins cu dinții toți de cer,
printre stele care pier
sparge cântece de aur.

Ca un zbor se-avântă-n spații,
spânzurat de ruga lui !
Jos, prin oastea grofului,
Sparg porți negre răsculații.

-N-ai stârnit destul zăvozii,
diavole de clopotar ?
Puștile crăiești bat iar
și se pierd, pe brânci, în bozii.

Dinții încă vor s-apuce
funia de care-au tras.
Singur, lângă rai rămas,
clopot vine și se duce.

Singur clopotul suspină
tot mai sus și tot mai lin.
Trupul mic, de sânge plin,
parcă sângeră lumină.

Ochii de la Prea-Curata
cerul încă îl străpung.
-Crâsnic m-am legat s-ajung,
clopotar pe toată gloata !

Picurii ce-i curg pe față
tremură și ei puțin,
dar se fac surâs senin,
limpezimi de dimineață.

-Lasă, nu ofta, Căline,
să nu plângi, fecior ne-nfrânt.
Toată lacrima din tine
urcă-n stele clopot sfânt.

**BALADA
CODRULUI FĂRĂ HAIIDUC**

Ca de dincolo de lume,
vine plin de colb,
fața dârză, mâna-n șold,
armășaru-n spume.

Fruntea-i crește mai înaltă,
pletele în vânt.
Stânci, păduri, furtuni îi sânt
mume laolaltă.

Ard amurguri sub sprâncene
și, pe chip semeț,
sărutări de pădureț
și de nopți codrene.

În călcâie când își strânge
murgul năzdrăvan
pare-arhanghel pământean
sau un cneaz de sânge.

Flinta tot și-ndreaptă țeava
să privească-n sus :
ochi de uliu nesupus
care-nfruntă slava.

Ipingea bogată poartă,
cioareci și tuslugi.
Arnăuți și străji și slugi
înlemnesc în poartă.

De când sunt nu mai văzură
porțile domnești,
izbucnită din povești,
astfel de făptură.

Arătarea din baladă
sare jos din șea :
-Unde-i Vodă Caragea ?
Iancu vrea să-l vadă.

Toți bulbucă ochi de broaște
turcii cresc în fes :
-Cine ești, boier ales ?
Cine te cunoaște ?

-De la Vodă la Agie,
grecii toți mă știu.
De la Olt și pân-la Jiu
codru-ntreg mă știe.

Parcă trăznetul despică
porți și arnăuți.
Cât îs la picior de iuți
și ce-nalți în chică !

Faraonii și buzații
schiaună prin curți.
Lungi în mâini, la fapte scurți,
gâfâie gealații.

Se-mbrâncesc în poticnire
turcii cu șalvari,
cetele de palicari
chițcăie subțire.

-Iancu ! freamată cerdacul.
Prinși de tremurici,
pehlivani și măscărici
vin de-a berbeleacul.

-Iancu ! Scări, odăi, iatacuri,
zumzăie la fel.
Singur Iancu, numai el,
Calcă-adânc pe veacuri.

Parcă vine din jugaștri,
dintr-un pisc străbun
unde ouăle își pun
vulturii și aștrii.

Intră-n curte și le face
semn să tacă toți :
-Nu sunt căpitan de hoți,
cârțițe buimace !

Broaște-n fuste, slugi fricoase,
n-am venit să prad,
nici să vă trimit în iad
putredele oase.

Hai, lingăi surpați din șale,
duceți-mă sus.
Vorbe bune am de spus,
azi, Măriei-Sale !

Cine să-i răsară-n față
asprului boier
care-și reazimă de cer
umăr și sâneață ?

Cin' să-l ducă să-l prosterne
la Măria-Sa,
când și Vodă, pe sofa,
dărdâie-ntre perne ?

Prind din coate să se-ndemne
și-l privesc mereu.
Ba e Făt-Frumos, ba zmeu,
ba e Strâmbă-Lemne.

-Cuvioase cioclovine
cu sfieli de sfinți,
luați-vă-ndrăzneala-n dinți
și nădragii-n vine.

Nimeni nu-i să se desfacă
din cinstitul stol,
să-i dau flintă și pistol
și hanger și teacă ?

Din pridvor atunci l-îmbie
un moșneag senin,
scris de-un meșter bizantin
pe-o icoană vie.

-Adu-ți la Vlădica-ncoace
sculele de drac
și pe Vodă-am să-l împac,
dacă vii cu pace.

Iancu-și scutură de-o treaptă
armele de fier :
-Iacă lege de hanger,
iacă flintă dreaptă.

Am venit ca să dau seamă,
n-am venit să cer.
Alb ca vișinu-n Prier,
sfântu-n prag îl cheamă.

Mire-se arănuțime,
slugi și logofeți.
Sfântu-oftează din nămeți
și din limpezime.

-Vino cu Vlădica, suie,
pocăit haiduc.
Între perne și ciubuc,
Vodă e și nu e.

Namila cu ochi de soare
intră. Calcă drept.
Domnu-i numai nod în piept,
perne și sudoare.

Când mai face-un pas, doar unul,
toți boierii-s sloi.
Domnul, între perne moi,
galben ca tutunul.

Când haiducul, din călcâie
crește până-n pod,
pare Iancu voievod,
Vodă, o momâie.

Doar Vlădica blând surâde,
Domnului dând ghies
ca să-și dreagă grai nedres,
spart pe buze hâde.

-Tu ești, Iancule, Jiene,
tu, haiduc hain ?
-Eu, Măria-Ta, și vin
din păduri oltene.

Dar nu-s lotru de răscruce,
ci, pe sub gorun,
am pândit ca să-mi răzbun
neamul pus pe cruce.

Vodă tremură și-ngaimă :
-Ba te știi tâlhar,
mi-ai cârnit un Cârc-Serdar,
mi-ai fost jaf și spaimă.

-De-am prădat cu mâna toată,
printre fagi și cerbi,
fost-a pentru robi și șerbi,
pentru biata gloată.

Dacă lama cu prăsele
a cârnit vreun grec,
o făcui ca să-mi înec
jalea țării mele.

Insă dacă azi las flintă,
codrii lungi și lați,
e că taica și trei frați
urii Tale-s țintă.

N-ai răzbit să-nvingi haiducul,
dar mi-i frângi pe ei.
Lasă-i. Mie dă-mi ce vrei,
ștreangul sau butucul.

Minunați-vă giubele
și voi bărbi de-omăt !
Făt de crivăț e, sau făt
Zămislit de iele ?

-Doamne ești (Vlădica spune)
os de voievozi
și ești slobod să slobози
întru iertăciune.

Iartă-l, că și-a pus de-o parte
scule și nărav. . .
Vodă-nghiață răs gângav
pe-un obraz de moarte.

Scuipă printre dinți cuvinte :
-Sâmbătă în zori,
leșu-i ciugulit de ciori,
ți-l fac dar, Părinte !

x

Țes păienjenii-n ungher
harfe de mătăsă.
Lăcrimând departe-n cer
câte-o stea se lasă.

Bate-o rază și nu prea.
Printr-un ochi de bârnă,
lacătul, la ușa grea,
cinci ocale-atârână.

Lanțul, cu turbări de lup,
pe sub poarta bolții,
când în suflet, când în trup
își înfige colții.

Ce glas dulce și adânc
șoarecii îi strânge ?
Dar din ziduri de ce plâng
Picături de sânge ?

Umbrele ce taine spun ?
Cin'le ține hangul ?
Cântă Iancu în ajun
de-al răpune ștreangul .

Nu e apă în ulcior
ca să-i stingă spuza
de urzică și de dor
care-i arde buza.

Nu e vânt măcar un fir
ca să bată-n dungă
și cu fragedul lui mir
fruntea să i-o ungă.

Și nu-i nici un pui de stea
agățat de dreve,
să-l culeagă-n pumni, să-l bea
ca-n păduri, aieve...

-Codrule fără haiduc,
sub minunea lunii,
calea ta n-o mai apuc
să-ți slujesc gorunii.

Neamule fără noroc,
pururi în furtună,
țeava mea cu plumbi de foc
nu te mai răzbună.

Nu mi-e frică de călău,
nici de ștreang n-am teamă,
dar în piept mă frige rău
codrul ce mă cheamă.

Și mai am un vechi alean :
doi ochi mari de fată.
Lunecau într-un rădvan,
peste Olt, odată...

Erau verzi, erau adânci,
și-au pierit aiurea.
Ci tot port în vis, de-atunci,
ochii și pădurea.

Mâine-n zori, când va cădea
lațul unei funii,
vor jeli pe urma mea
ulmii și gorunii.

Însă marii ochi curați
-dimineți senine-
dincolo de cruntul laț,
am să-i duc în mine...

*

Poarta, dis-de-dimineată,
înapoi s-a tras.
S-a sculat , la rumen ceas,
gloata târgoveată.

Curțile domnești sunt pline
de smerit popor.
Pildă vie tuturor
ștreangul se cuvine.

Nici cinstita boierime
nu se cade dar
să nu-l vadă pe tâlhar
sus, la înălțime.

Vin boierii, câtă iarbă,
și-și fac loc să stea
cât mai sus cu o giubea,
cât mai jos cu-o barbă.

Parul, care-așteaptă vamă,
e și el de rang,
câci pofteste doar în ștreang
un haiduc de seamă.

Du-te-vino, grecoteii
saltă-n nerăbdări.
Oaspeți mari, pufnind pe nări,
sub turbane, beii.

Soarele pe curți aruncă
coșuri de cireși.
Darabane fără greș
sună la poruncă.

Vodă ! ce necaz l-afumă ?
Ce omizi îl rod ?
Curge-o șoaptă prin norod :
-Ciumă, Vodă-Ciumă !

Șade-n jilțu-i ca pe cuie,
ca pe ghimpi de spin.
Între perne și venin,
Vodă e și nu e.

Lacomi de petreceri rare,
lângă Domn, semeți,
Agă, străji și logofeți,
frig în așteptare.

Dar ce crengi de lămâițe
și de meri domnești
înfloresc pe la ferești ?
Crengi sau jupânițe ?

Că la geamuri când se-adună
albe sfiiciuni,
parcă ning de sus cununi
fragede de lună.

Frăgezime, tinerețe,
cum de mai surâzi
când stă Iancu între găzi
tuciurii la fețe ?

Frăgezime de fecioară,
cum mai legeni crângi,
când stă Iancu între spângi,
pregătit să moară ?

Și tu, Iancule Jiene,
moartea cum o-nfrunți
și-ți bați joc de găzii crunți
cu tăciuni sub gene ?

Ce-ai zărit la geam, haiduce ?
Ce ochi mari și verzi ?
Cât ai da să nu-i mai pierzi
și-n păduri i-ai duce...

Parcă-s ochi de nestemată,
mâi, haiduc codrean !
Lunecau într-un rădvan,
peste Olt, odată...

-Hei, nu-mi pasă, cioară slută,
faraon urât,
că-mi pui ștreangul tău de gât,
când eu sunt laută.

Baragladină, nu-mi pasă
funia că-mi legi,
când eu sunt ciorchini întregi,
dulce tămâioasă.

Nici de corbi nu-mi pasă foarte,
ticălos țigan,
când văd ochii din rădvan
că-mi zâmbesc la moarte...

Gâzii, goi ca spurcăciunea.
Iancu, falnic nuc.
-Codrule fără haiduc
duce-ți-aș minunea.

Sună moarte darabana,
gâzii-l smulg din loc.
-Neamule fără noroc
duce-ți-aș icoana.

Gloatele, de ce suspină ?
Ștreang, de ce tresari ?
Unde-s ochii verzi și mari
puși în geam lumină ?

Când s-au smuls –smaralde sfinte-
din fereastra lor,
că să-i ardă, în pridvor,
Domnului-nainte ?

Jupâniță, creangă albă,
ochii tăi senini
la Măria-Sa i-nchini,
cum închini o jalbă.

Buzele-ți nu spun nimica,
numai ochii cer..
Alb, ca vișinul Prier,
lângă ochi, Vlădica.

-Pune-ți, Doamne, mila-n faptă.
Pravila din moși,
dacă stai și o descoși,
tare-i înțeleaptă.

Că ea cere slobozire
din osândă grea,
fată de boier de-l vrea
pe tâlhar de mire.

Azi, din curtea Ta se-alege
crinul prea curat,
de osândă și păcat
lotrul să-l dezlege...

Vodă-ngaimă : -Tu, Sultană,
în genunchi îmi stai ?
Ochii plâng și-ntregul rai
pâlpâie pe-o geană.

-Vrei de mire lotru mare ?
Vrei din ștreang să-l scot ?
Ochii plâng și raiul tot
cere-n ei iertare.

Și, deodată, gloata cade
în genunchi, tunând :
-O, Măria-ta, fii blând,
iartă și sloboade !

Geme Vodă, geme Agă,
logofeții tac.
Se crucește în cerdac
boierimea-ntreagă.

Domnul dă porunci. Și geme.
Gâzii sar-napoi.
Arnăuți în fuste noi
bombăne blesteme.

Gloata-n vuiet se ridică.
Peste ea, domol,
scrie cruci de aur gol
mâna de Vlădică.

Numai ochii de-altădată,
ochii din rădvan,
printre beii cu turban
râd cu zarea toată.

*

Șargii se împlântă
Codrului afund.
Surugiul cântă,
crengile răspund.

Funie ușoară,
spânzură-ți alți furi...
Drum de nuntă zboară,
zboară prin păduri.

Butca sau mireasma
leagănă pe miri
sub catapeteasma
crengilor subtiri ?

Merg sfințiți de veacul
codrilor bătrâni.
Râde-n zări conacul
așteptând stăpâni.

Cât îi stejărișul
de înalt în zvon,
smirnă-i tot frunzișul,
pomii toti, amvon.

Cât de lung drumeagul
pentru șargi și roți,
patrafir tot fagul,
flamuri ulii toți...

Unde duci cu tine,
mire năzdrăvan,
dimineți senine,
ochii din rădvan ?

Unde duci, Jiene,
tras de telegari,
zării dunărene
ochii verzi și mari ?

Uite-i cum se lasă
mai adânci, mai grei,
lumea neculeasă
s-o culegi din ei.

Uite-i cum se pleacă
-hoțule-ntre hoți-
cerul ce-i îneacă
să li-l furi, de poți...

Surugiul mână,
frunzele nu tac.
Taina ta ce-ngână,
murmur de copac ?

Duce butca-n fugă
mirii nunții verzi.
Creangă ca o rugă,
mustri sau dezmiștri ?

Duce butca-n goană
mirii albei nunți.
Frunză ca o rană,
sângeri sau te-ncrunți ?

Iancu când ascultă,
când n-ar vrea de loc,
creanga tot mai multă,
frunza grea de foc.

Ca să nu-l audă,
spune șoapte-n el –
(stropi de geana udă
pe-un ceresc inel):

-Alba mea mireasă,
fragedul meu rai
cupa-ar vrea pe masă
umbra ta să-i dai.

De mireasma-ți lină
crinii toți sunt beți.
Trestia se-nchină,
mlădieri s-o-nveți.

Iar și iar îl cheamă
paltin și gorun.
Iancului i-e teamă
parcă de ce spun.

Ca să nu-i audă,
cântă șoapte-n el
(stropi de geana udă
pe-un ceresc inel) :

-Toată unda apei
pasul tău l-ar vrea.
Tremurarea pleoapei
ți-o îngân-o stea.

Nuferii îți fură
umerii rotunzi,
verdea iezitură –
ochii tăi afunzi...

Iar ți iar îl strigă
ulmul nimănuî.
Iancului i-e frică
de chemarea lui.

Ca să nu-l audă,
plânge șoapte-n el –
(stropi de geană udă
pe-un ceresc inel) :

-Lunecai, odată,
peste Olt, în vis.
Tu erai, sau toată
floarea de cais ?

Cu ce dulci omături
îngerii te-au scris ?
Azi îmi arzi alături,
dar îmi pari tot vis...

Iar și iar, oriunde,
teiul face semn.
Iancu nu răspunde
la grozav îndemn.

Ca să nu-i audă
glasul cenușiu,
suduie cu ciudă :
-Mână, surugiu...

Iar și iar se zbate
fagul nepătruns.
Iancu nu se-abate
și nu dă răspuns.

Ca sa nu-l audă
smulge-un bici acum
și dă șfichi și nu dă
șargilor de fum.

-Tu, mireasă, du-mă
raiului tău sfânt.
Parcă mă sugrumă
ramurile-n vânt

Dragostea mea dragă,
smulge-mă de-aici...
Creanga iar se roagă,
Iancu iar dă bici.

Și cum geme ramul
cu frunziș de foc,
parc-ar plânge neamul
fără de noroc.

*

Cine-a muls, cu mâini blajine,
Calea-Laptelui pe cer,
că șiștarul nopții plin e,
nevăzutule oier ?

Codrul susură din foaie
ca o gură de izvor
unde îngerii își moaie
gingășia gleznei lor.

Din păduri, peste viroage,
vine crângul, când pe brânci,
când pe coate, să se roage
cu chemări tot mai adânci.

La conac, sub geam, coboară,
ca să-i freamăte-n auz,
ba cu șoaptă de vioară
ba cu geamăt de cobuz.

Doarme Iancu, vrajă lungă,
legănat de brațe moi.
Crângul geme să-l străpungă,
brațe dulci îl trag-napoi.

Doarme Iancu, vrajă goală,
pe ispite de omăt.
Crângul geme, el se scoală,
îl trag brațe îndărăt.

Doarme Iancu, vrajă dulce,
pe fierbinte sân zbătut.
Crângul geme, el se smulge,
brațe cad în așternut.

Cușma, bunda, ipingeaua
și pistoalele-n serpar...
Fuge-n grajd și scoate seaua,
scoate frâu și armasar.

-Du-mă-n lumea mea cealaltă,
murgule, că nu mai pot.
Murgul sare poarta-naltă,
cu haiduc, cu dor cu tot...

Codru-l simte c-o să vină,
de la brusturi la bureți,
din bârlog la vizuină,
de la gușteri la mistreți.

Taică frasin, creangă muică,
vine munte de haiduc !
Mai răsare-o nevăstuică,
Mai tâșnește vr-un bursuc.

Ii ies carpenii-nainte,
ca haiducii când vor pungi.
Gata să-l binecuvinte,
ulmii în odăjdii lungi.

Măi, ce scârțâie-n tăcere
peste codru și muncel ?
Carul-mic cu roți de miere
trage luna după el.

Machea, lună e sau, poate
dintr-un puț nepământean
cumpăna tăcerii scoate
o galeată de mărgean ?

Peste scorburi, peste viezuri,
stele tinere își coc
pădurețele lor miezuri
de tămâie și de foc.

Pe târzii poteci răzlețe,
murgul pune pași cumiști.
Iancu șuieră tristețe
Din amare foi cu zimți.

-Jelui-m-aș, că mi-e jale,
jelui-m-aș, dar n-am cui :
nici stătuțelor pistoale
și nici dorului cu pui.

Jelui-m-aș numai ție,
codrule fără haiduci...
Din desigururi vechi învie
umbre, taine și năluci :

-Uite-aici opriși caleașca
unui plod de beizadea ;
i-ai smuls ifosul și tașca
și luceferii din ea.

Uite-aici cârniși Serdarul
cam limbut, cam grecotei,
risipind pe tot hotarul
potera de funigei.

Uite-aici, cu tescovină
te-ai clătit, să nu te spurci,
după ce-ai dat foc, la cină,
unui han cu nouă turci.

Și, la jar de crengi uscate,
te-ai legat, cam tot pe-aici,
să-i faci Neamului dreptate
și cocioabe de calici...

Luna pe cărări se varsă
ca o baniță de grâu.
Pe sub fagi cu frunza-ntoarsă,
lacrimi tremură pe frâu.

Cad pe frâu și cad pe coamă,
cad în iarbă licărind,
când mărunți bănuți de-aramă,
când inele de argint.

-Dragoste alunecoasă,
ineluș învârtecuș,
cu frânghii de chiparoasă
mă legi zdravăn de culcuș.

Ori de câte ori din bezne
s-a sculat vr-un braț voinic,
l-a frânt patima sau, lesne,
l-a stins fierul venetic,

Vino, codrule, și iartă
pieptu-acesta slăbănog.
Tot adâncul meu te poartă,
ție, ceas de ceas, mă rog.

Fir-ar, codrule, s-ai parte
de-un haiduc cum n-am fost eu,
cu hangerul fără moarte
scris pe zare curcubeu.

Fi-ți-ar toată frunza lină
ochi albaștri și cerești,
toată strașnica tulpină
frunți și brațe haiducești.

Facă-se tot codrul pânde
de topoare și măciuci,
dacă gloatele flămânde
astăzi nu mai au haiduci.

Facă-se haiduc tot ramul,
rădăcinile la fel,
dacă azi nici tu, nici Neamul
parte n-ați avut de el...

Lacrimi curg și pică-ntruna
și pe șea și-n iarbă jos.
Sus, pe vârfuri, pare luna
cușma altui Făt-Frumos.

Ce heruv și-a spart ulciorul
sau cad stele prin făget ?
Bate vântu-ncet ca dorul
și ca jalea de încet.

Bate vântu-nlăcrimatul
duh amar de foi de nuc,
parcă e și nu-i oftatul
codrului fără haiduc.

Bate vântul –carpatinul-
duh amar de busuioc,
parcă e și nu-i suspinul
neamului, spre alt noroc.

(1942-februarie)

BALADA
ICONARULUI
DE LÂNGĂ RAI

Din evlavii de vlădică
și porunci de Domn pios,
mânăstire se ridică
pe tulpina ei de os.

Dintre schele se desface,
pânguită sub mistrii,
ca un măr care se coace
lângă ceruri aurii.

Zidurile cresc ușoare
și-n urcușul alb al lor
parcă vor aripi să zboare
și să cânte parcă vor.

Turlele melodioase
prind în aer moliciuni,
mlădieri de chiparoase,
frăgezimi de rugăciuni.

Dar cum crește din lumină
ctitoritul sfânt altar,
n-are prânz și n-are cină
mare meșter iconar.

N-are pace pământească
de când Vodă Basarab
l-a poftit să zugrăvească
mucenici cu chipul slab.

De doi ani pe zid așează
când străvechi Ierusalim,
când Crăciun și Bobotează,
când sfieli de heruvim.

Se cutremură pereții
de-nvieri și răstigniri.
Pe iconostas, asceții
merg cu tălpi de trandafiri.

Doar o sfântă diafană
sub un limpede inel,
tot încearcă pe-o icoană
să se iște din penel.

În zadar se tot frământă
meșter fără de răgaz.
Pentru dulcea față sfântă
încă n-a găsit obraz.

N-a găsit nici ochi să-i deie,
cât îi caută-n străfund
de fântâni și eleșteie
sau de ceruri ce se-ascund.

Zi și noapte, printre scule,
lângă pânză pironit,
cu peneluri nesătule
mușcă zări neconținut.

Prânz și cină dacă n-are
și-n culcuș n-a pogorât,
suspînând peste culoare
n-o-mblânzește cât de cât.

Ba o roagă și-o răsfață,
ba o ceartă cu muștrări,
dar vopseaua lui îngeață
și la rugi și la ocări.

Nici alintul nu-i dă vlagă,
nici ocările puteri...
Chip și zâmbet nu se-ncheagă,
nu vin ochi de nicăieri.

În oftatul și-n pojarul
care-i fură somn și blid
s-a uscat și iconarul,
ca ierarhii de pe zid.

*

Peste râu, la mânâstire,
urcă lin cu pasul mic,
o logodnică subțire
și sfioasă ca un spic.

Vine-n zori și la amiază
cu paner mereu adus,
vine iar, când înserează,
la biserica de sus.

Miere, azimă și lapte
pentru meșterul posac,
care tace, zi și noapte,
lângă scule fără leac.

-De trei ori pe zi, la tine,
trist logodnic, meșter drag,
vin purtând panere pline
și la fel le-ntorc din prag.

Gura ta n-atinge cană,
nici cu mâna blid n-atingi.
Lâng-o umbra de icoană
ca o candelă te stingi.

M-aș topi, dacă mi-ai cere,
în ospățul din paner,
lapte, azimă și miere,
să-ți fiu cină, lângă cer.

Dar el tace. De pe buze
nu-și desprinde un cuvânt.
Peste pensule ursuze
se-nconvoaie și mai frânt.

Și tânjește mai departe,
și vopselele tânjesc
lângă ceața umbrei moarte,
care-așteaptă chip ceresc.

*

Peste râu, la mânăstire,
urcă zilnic pasul mic
de logodnică subțire
și sfioasă ca un spic.

Vine-n zori și la amiază,
cu paner mereu adus,
și când umbrele-nserează
la biserica de sus.

-Meșter trist, ți-aduc zadarnic
darul meu de peste râu,
lapte proaspăt, fagur darnic,
pâine tânără de grâu.

Pleacă vara, fug lăstunii,
și-n biserică, aici,
încă n-ai pus chip minunii,
biet zugrav de mucenici.

Nici un înger nu mai cade
pe culoarea fără spor ?
Din uneltele-ți schiloade
nu mai urcă nici un zbor ?

De-aș putea vâpăi domoale
și dulci umbre să mă fac,
să dau zâmbet pânzei goale
și penelului sărac...

Dar el tace. Nu-și desprinde
de pe buze un cuvânt ;
cu mâini reci și suferinde,
cum sunt mâinile de sfânt.

Și cum tace, ea se frânge,
în genunchi, pe lespezi, jos.
Îi ia mâinile și plânge,
desmierdându-le duios.

Pe mâhnirea lor se lasă
tâmpla caldă, chipul mic
de logodnică sfioasă
și subțire ca un spic.

Și pe mâinile lui slabe,
scrise parcă pe ferești,
cad din ochii ei podoabe
și inele îngerești.

Cad din ochii triști inele
și pe mâinile ce zac,
și pe hârburi de ulcele
cu vopsele fără leac...

Meșterul acum le simte.
Mohorât de săptămâni,
simte plânsul ei fierbinte
pe-nghețatele lui mâini.

Fiecare picătură
parcă-l frige dinadins.
Ah, din nou de el se-ndură
un crâmpei de necuprins.

Azi, din nou, un colț de slavă
are milă de zugrav.
Arde pensula bolnavă,
arde meșterul bolnav.

Ard vopselele-n ulcele,
frământate cu văzduh
și cu lacrimile grele
care cad să le dea duh.

Pânza moartă se deșteaptă,
linii gureșe se-aprind,
sfânta care chip așteaptă
s-a sculat din somn zâmbind.

Din culcușuri se ridică
desmorțitele culori,
cu zvâcniri de rândunică
dintr-un cuib trezit în zori.

Mâna meșterului trează
luminează ca și el.
Orice deget pare-o rază,
când se-atinge de penel.

-Plângi, tu, limpedea mea Oana
și vopseaua prinde chip.
Plângi și, fragedă, icoana
din lumini o înfîrip.

Pică lacrimile tale,
iar culorile surâd.
Cine le-a sculat din oale
Ca să calce somnul hâd ?

El lucește ca o spadă
smulsă beznei unei teci.
Ea e freamăt alb de mladă,
în genunchi, pe lespezi reci.

E uimită că el cântă
gingășii de viers fugar...
Dar cum ochii ei se zvântă,
mâna lui se stinge iar.

Fața pânzei se usucă
și culori și umbre mor.
În privirea lui năucă
e un țipăt de cocor.

Deznădejdea îl cuprinde
și el cade din avânt,
cu mâini reci și suferinde,
cum sunt mâinile de sfânt.

Și din nou se-aprind de milă
și de rouă ochii ei ;
în ulcele de argilă
ard și tremură scânteii.

Pe vopselele învinse
pică lacrimi feciorești,
și pe mâinile lui stinse,
scrise parcă pe ferești...

Și din nou, zvâcnind, adie
un suspin de vânt răzleț
prin culorile ce-nvie
deșteptate din îngheț.

Fruntea lui din nou străluce,
gura cântă gingășii,
și, trezit, penelul duce
umbrei moarte linii vii.

-Plângi, și-n mine neprihana
se oglindă ca-ntr-un iaz.
Plângi, tu, limpedea mea Oana,
iar icoana ia obraz.

Plângi, si nu pricep ce vlagă,
ce puteri m-au dezmortit.
Plângi, și pâzna stearpă leagă,
ca o creangă, rod sfințit...
Beat, lucrează, cântă, spune.
In genunchi, cum a rămas

ca-ntr-o mare rugăciune,
ea l-ascultă fără glas.

Și, deodată, înțelege
că icoana lacrimi vrea
și că el minuni culege
doar atunci când plânge ea.

*

Zile trec și nopți ca una,
scuturate din mănunchi,
și fecioara plânge-ntruna,
jos pe lespezi, în genunchi.

Tot mai tinere, mai zvelte,
peste plânsul ei tresar
și vopsele și unelte
și mâini dragi de iconar,

Lacrimi și culori se-mbină
și se fac într-un sărut
ochi de dincolo de vină,
chip de dincolo de lut.

Fata plânge, plânsul suie
și, pe lemn cum stă supus,
e obrazul ei și nu e,
parcă-s ochii ei, și nu-s.

Cu cât urcă, mai cerește
fața Sfintei din vopsea,
trupul fetei se-ofileste
supt de pânza care-l bea.

Cu cât meșterul străluce
în tăria lui de-acum,
ea se frânge ca o cruce
povârnită lângă drum...

Par penelurile torțe,
mâinile, fierbinți cățui,
iar el arde, beat de forțe,
sus, în fericirea lui.

Și nu vede, dintre îngerii,
cum, sub plânsul ne-ntrerupt,
trupul mic e numai frângeri,
tot mai stins și tot mai supt.

*

Peste râu, la mânăstire
nu mai urcă pasul mic
de logodnică subțire
și sfioasă ca un spic.

Nu mai vine la amiază
cu paner mereu adus,
nici când tainele-nserează
la biserica de sus.

Nici n-adoce, de cu noapte,
pentru bunul iconar,
miere, azimă și lapte,
feciorelnicul ei dar.

Ci, departe, -ntr-o colibă,
ochii vesteji de dogori
cu lumini nu mai îmbibă
nici peneluri, nici culori.

De sub cergă, mâna slabă,
cheamă umbrele de ieri.
Gura tot de umbre-ntreabă,
oфіlită de zăceri.

Umbre cheamă, taine-ngână
sau își strigă, lângă pat,
maică blândă și bătrână,
toată bocet și oftat.

-Maică bună, du-te-n goană
la biserica de sus,
unde-un meșter pe-o iconă
numai zâmbete a pus.

Spune-i mirelui, în șoaptă,
că mor ochii stinși de dor,
dar că tot îl mai așteaptă,
scufundați în bezna lor...

Ostenind spre mânăstire,
suie, albă, prin livezi,
pe sub crengi cu patrafire,
o măicuță de zăpezi.

Vine-n zori, la prânz, la cină,
cu trudit și jalnic glas,
mai bătrână când suspină,
și mai albă, ceas de ceas.

-Meștere cu fruntea-n stele,
iconar cu mâini de vis,
să te-aduc dintre vopsele
ochii oarbei m-au trimis.

Ți-ai sfârșit de mult icoana,
lângă ea de ce mai stai ?
Parcă nu-mi auzi dojana
și n-ai inimă, nici grai.

Ci el glas lumesc n-aude
și nu vede chip străin.
Doar icoana ce-i surâde
îl îmbată ca un vin.

Nici o vorbă nu-l îmbie,
nu răspunde nimănui.
Ca-ntr-o dulce, grea, robie,
stă vrăjit de sfânta lui.

-Meștere pierdut de lume,
făcătorule de sfinți,
ochii oarbe de sub brume
te vor mire; să-i alinți.

Vino de le-nchide rana,
iconar de lângă rai...
Ți-ai sfârșit de mult icoana,
lângă ea de ce mai stai ?

Dar el nu mai ține minte
plânsul ochilor secați,
ci de ochii fetei sfinte
se îmbată cu nesaț.

Nu ascultă, nu răspunde,
și, de vrajă istovit,
parcă vrea să se scufunde
în surâsul zugrăvit...

Maica pleacă, maica vine,
pleacă iar cu jalnic pas,
mai bătrână de suspine
și mai albă, ceas de ceas.

-Fata mea, la mânăstire
urc zadarnice poteci.
Nu-i acolo nici un mire...
Sunt doar sfinți și lespezi reci.

*

Pajiști verzi întind chilimuri
și covoare ca-n povesti,
parcă noi ierusalimuri
cer sosiri împărătești.

Toată floarea neculeasă
pe mormântul alb s-a strâns.
Crângi în rochii de mireasa
se cutremură de plâns.

Cu suspinele de mână,
toată bocet și lumini,
maică bună și bătrână
rătăcește printre spini.

Urcă pân'la mânăstire
și coboară la mormânt
Nu aduce nici un mire
ochilor ce nu mai sunt.

Urcă iar, cu trudă multă,
printre spinii nesătui.
Nici un mire n-o ascultă
sus, în fericirea lui.

Pașii-abia mai pot s-o poarte
pe poteci cu pietre seci...
El rămâne mai departe
lângă sfinți și lespezi reci.

*

-Doamne, din lumești podoabe
ridicași, pe trudă grea,
sfinte ziduri basarabe,
limbă vremilor să dea.

De la sfeșnic la icoană,
de la strană la triod,
toate sunt, fără prihană,
darul tău de voievod.

Și, smerit și preajertfelnic,
daniei de peste veac
i-ai pus cel dintâi jertfelnic
lângă cel dintâi colac.

Deci, Măria Ta, se cade
să știi câte sunt și cum :
Iconarul încă șade
în biserică și-acum.

De-a sfârșit de mult cu treaba,
nu vrea galbeni, nici arginti,
dar întârzie degeaba
printre candelile și sfinți.

De-a pus magilor privire
și arhanghelilor pas,
într-o galeșă uimire,
lângă sfântă a rămas.

Când călugării l-alungă,
el se-ntoarce mai aprins.
Neagră patimă și lungă
de icoană l-a cuprins.

Vodă zice : Știm icoana,
mult ne miră și pe noi.
Parc-un înger și-a pus pana
pe obrazii calzi și moi.

Fruntea-i scrisă –pare-mi-se-
cu penel din alte vieți,
iar surâsu-i smuls, ca-n vise,
ne-nceputei frumuseți.

Bietul vostru meșter, poate,
s-a smintit când a crezut
c-a scos el aceste toate
din vopseaua lui de lut.

S-a smintit și-n pătımirea
grea de vină și alean,
îndrăgind nemărginirea
unui chip nepământeant...

Cu mâhnire se cuvine
pândă aspră de pândar.
Azi, icoana nu mai ține
de-un vremelnic iconar..

Ci minunea ei senină
e a rugii celor mulți,
care vin de i se-nchină,
de la Vodă la desculți.

*

Când o spadă de jărat
taie zarea, când un bici.
Cerul negru și sălbatic
varsă ploaie cu bășici.

Beznele își fierb ceaunul
sus, pe tunet de potop.
Inc-un fulger, încă unul,
cade-n inimă de plop.

Noaptea joacă-n pielea goală
pe lungi strune de țambal.
Din grozav cazan de smoală
iese râul peste mal.

Se mai rupe-n cer o grindă
sau în iad câte-un zăgaz.
Străjile se-adună-n tindă
cu sudălmi și cu necaz.

Sub puhoaietele zălude,
prin mocirle de nămol,
o nălucă-n straie ude
dă bisericii ocol.

Umbra vine pe șuvoaie,
numai ochi adânci și goi,
numai zdrențe lungi de ploaie,
numai umblet de strigoi,

Cu bufniri de vânt pătrunde
pe fereastră în altar.
Când în beznă se ascunde,
când pe fulger calcă iar.

Pași desculți și uzi coboară
dogorind de-aprins îndemn.
Mâna smulge, ca o ghiară,
Chipul fraged scris pe lemn.

-Nimeni nu ne mai desparte,
Sfântă albă, cer deschis.
Raiul vieții fără moarte
pe obrazul tău e scris.

Chipul Tainei, smuls din cuie,
lângă inimă l-a pus.
parcă-i Oana lui și nu e ;
parcă-s ochii ei și nu-s.

Fuge.Fulgerul l-arată.
-Uite meșterul nebun !
Pânda chiuie mușcată,
pașii lui nu se supun.

-Dă-ne meștere, icoana,
unde-alergi, zănatic fur ?
Bălțile, zbârlindu-și blana,
cresc ca haitele-mprejur.

Zarile-și trimet, grăbite,
câtre el câte-un hanger.
Bat năpraznic din copite
hergheliile din cer.

Mai adânc la piept își strânge
vraja sfintei fără veac.
Ploaia-n drum se face sânge,
sânge bălțile se fac.

-Meștere beteag de minte,
dă-ne Sfânta înapoi !...
El o strânge mai fierbinte :
o tulpină amândoi.

Mai aproape, mai aproape,
râul spumegă turbări.
Pe dihăanii mari de ape
vin pădurile călări.

-Nimeni nu ne mai dezleagă,
Sfântă albă, rai cules.
Ceru-ntreg și lumea-ntregă
în surâsul tău se țes.

Ape lacome și hoațe
cască negrul lor gâtlej.
Cu icoana strânsă-n brațe,
piere meșteru-n vârtej.

*

Curgi, lumină, curgi baladă,
și tu, râule senin.
Ziua paște ca o iadă
roua câmpului sorin.

Verde apa de bulboană,
Din adâncuri ce-ai adus ?
Ba e zâmbet, ba icoană,
ba e chip căzut de sus...

Uluiți, culeg plutașii
taina galeșului chip.
Mâinile scriu cruci, și pașii
îngenunche pe nisip.

De surâsul blândeii fețe
nu se satură cât vor.
Sorb senina frumusețe
cum ar bea dintr-un izvor.

Văd, și nu pricep de unde
s-o fi fost ivit în dar,
din tăceri de ape-afunde,
taina fără de hotar.

Dar, cucernici în smerire,
duc plutașii chipul sfânt
la domneasca mânâstire,
peste vreme și mormânt.

Și minunea din lumină
se re-ntoarce celor mulți,
gloatei care i se-nchină,
de la Vodă la desculți.

*

*

*

BALADA

PĂSĂRII

MĂIESTRE

Printre luciri de cornuri și junghiere,
vâna și el cu prințul prin păduri.
Gorunii-aveau suspine verzi pe guri
și apel , pe buze, giuvaere.

Era-ntr-a patra zi de vânătoare...
Istețe slugi stârneau vânaturi noi
și cerbii-ngenunchiau pe frunze moi
și vulturii se prăvăleau din soare.

Iar el, dibaci și sprinten în săgeată,
tânăr curtean cu chip strălucitor,
când culegea văzduhul frânt din zbor,
când străpungea pădurea-n beregată.

Ușor și zvelt la pânde îndrăsnețe,
Se depărta de ceata de curteni
și ochii lui pareau nepământenii,
scânteietori de zări și tinerețe.

Dar cum fugea după sălbătăciune
Incremeni. Pe crengi cu moale joc
ardea și nu un bulgăre de foc,
scliffea și nu o pasăre minune

Purta aprins, și răsăritu-n pene,
cu scâpărări de aur și otel,
și, liniștit și dulce lângă el,
amurgul stins al umbrei pădurene.

Safire și mărgene și rubine
se răzvrăteau și se-mpăcau în ea,
vrând izbucnirea flăcării să-i dea
și linistea sfințeniei senine.

Un pas și ea zvâcnea pe altă mladă.
Ținte viclean, săgeata dădea gres.
Ba o pierdea prin crengi de arbori deși,
ba, strălucind, ea sta în loc s-o vadă.

În pitulări topea vâpăi domoale,
ca să tâșnească iar din ascunziș
cu fulgere ciudate prin frunziș,
și mai ciudate stingeri de metale.

Iar el, curtean cândva îndemânatic,
o urmărea cu arc neputincios,
cu pas flămând, dar fără de folos,
mai lacom, mai fierbinte, mai sălbatic...

Uitase și tovarășii din ceată,
și prințu-mpresurat de slava lor
și nici, troznind, că-l frige sub picior
nu mai simțea vreo creangă-nsângerată.

Nu mai simțea nici mușchiul vâgăunii,
nici putregaiul ierbii cu bureți,
nici smârcul fiert, nici râpa cu mistreți,
nici gusterii din scorburi sau tăunii.

Și nu vedea nici soarele cum cade
și nici cum suie luna din păduri,
molizii argintându-i în armuri
și apele în țăndări reci de spade.

Iar pasărea-l chema să n-o ajungă
și-l tot momea, aici și nicăieri,
din ce în ce mai beat de scânteieri,
ars până-n os de pofta s-o străpungă.

Din ieri în azi, din zori în amurgire
și din amiezi în nopți cu licurici,
câlca pe timp, fugea pe clipe mici,
ca pe spărturi și cioburi de potire.

Și, deodată, pasărea zglobie
pe nici o creangă n-a mai tresărit,
nici rumene frânturi de răsărit,
nici verzi crâmpieie dulci de veșnicie.

Pierise fără nume nu știu unde,
pierise fără loc și fără veac,
în miez adânc de taine care tac,
în fundul lumii care nu răspunde.

Zadarnice și umblet lung și trudă
se sfâșiau în sterpe băjbâieli.
Noi muguri tremurau pe crengi sfieli
și-alături omul tremura de ciudă.

Scrâșnea :-Unde-ai ascuns-o tu, pădure ?
Urla : -Unde-ați pitit-o, pietre tari ?
Rupea cu ghiara scoarța pe stejari,
izbea cu pumnii-n cremenele sure.

Smulgea, hain, desişuri de jărat,ic,
muşca pământ, turba de nenoroc,-
dar pasărea nici veac n-avea, nici loc,
nici nume pe hotarul păduratic...

Târziu, răpus, cu fruntea grea ca fierul,
cu paşi aprinşi, cu ochi amari şi beţi,
zvârli, rupând, puţinele săgeţi
şi, hohotind, îşi lepadă jungerul.

De-acum, numai năluca ei în minte
îl dogora adânc pe sub copaci,
curtean înfrânt, cu umbletul stângaci,
de parc-ar fi călcat pe oseminte.

Se-napoia ursuz şi fără pradă,
ca năpădit de fiere şi oţet,
şi după el venea pădurea-ncet,
cu capu-n piept, pe drumuri de baladă.

Mergea să afle prinţul şi curtenii
rămaşi să săgeteze cerbi de rând,
şi, cum ofta, necazul, când şi când,
cu lacrimi îi sfînţea bătaia genii.

Pe vechi poteci, prin ierbi abia citite,
câta degeaba urme de arcaşi...
Ci nicăieri părea că n-au fost paşi,
nici mâini cândva aprinse pe cuţite.

Se căţăra în câte-o tisă înaltă,
striga spre răsărit ori spre apus.
Ci slugi şi prinţ părea că s-au tot dus
cu vulturii şi cerbii laolaltă.

Mai sterp bătea viroagele ascunse,
mai lung chema din vârfuri de goruni.
Ci print și ceată și sălbăticiuni
pieriseră-n adâncuri nepătrunse.

Gândea ca i-a lăsat la o frântură,
la un crâmpei sau așchie de ceas,
și-acum pădurea-ntreagă-avea alt glas
și vântul alte cântece pe gură.

Izvoare noi zvâcneau acum la viață,
șoptind pre limbă nouă noi povești,
și orice luminiș cu ochi cerești
alt grai avea, alt zâmbet, altă față.

Și fiecare piatră altă frunte,
și fiecare brustur alt obraz...
Se oglindea-n băltoace de topaz
și-un chip străin sta-n ele să-l înfrunte.

Un chip tăiat de arșiță și ploaie,
mușcat adânc de vreme și de vânt.
Se pipaia. Uscate mâini de sfânt
îi șovăiau pe zdrențe, nu pe straie.

Din catifele vechi și adamascuri
lăsa în cale fleanduri prin tufani
și din botforii spintecați de ani
tâlpile goale-i sângerau pe vreascuri.

Uimit se cerceta prin noi izvoare
și se-ntreba de-i vis sau adevăr...
Ci numai zvon de frunze în răspăr
suna din fund de taine cu zăvoare.

Oftând, ieșea din veacuri pădurețe,
din codrul ce-ngropase-adânc sub chei,
și pasărea cu aripi de scânteii,
și prințul cu alai de tinerețe.

Și cum pornea mai gârbov spre cetate,
tot buchisind ca-ntr-un ceaslov cărări,
sub pașii lui trozneau ba întrebări,
ba cioturi mari de gânduri răschirate.

Iar după el, fugindu-i sub câlcâie
sau fluturându-și zdreanța uneori,
vântul venea cu sânul plin de flori,
punând pe toate smirnă și tămâie.

**

Calca pe-aceleași ulițe străbune,
dar parcă străbătea un nou tărâm,
cu pași tot mai mirați pe caldarâm,
cu ochi strălucitori de grea minune.

Cetatea era ea și nu, sub soare.
Arcade vechi gemeau de bătrâneți,
dar alte lumi și alte dimineți
râdeau pe fețe albe de fecioare.

Alți negustori vindeau în noi dughene,
se zbenguiau în pulbere alți prunci
și gloate ne-ntâlnite pân-atunci
îl măsurau cu milă pe sub gene.

Ziceau oprind : De unde vii, străine,
și cine ești, sub zdrențe și rupturi ?
El le vorbea de tainice păduri
și de năluci cu aripi de rubine.

Ii cumpăneau drumeții, a mirare,
și strai, și glas, și ochii prea fierbinți ;
iar el vorbea de-o pasăre și-un prinț
și de-un curtean pierdut la vânătoare...

Spunea cum au plecat de-aici cu torbe
și cum se-ntoarce singur din alai...
Fâșii de soare-i tremurau pe strai
și-i aprindeau și fleandură și vorbe.

Lung îl priveau ori se porneau pe glume :
-Cumplite basme, moșule, ne-ndrugi...
Ce prinț știi tu, ce pasăre, ce slugi ?
Parcă vorbești cu dușii de pe lume...

Rar, câte-un înțelept ieșea din gloată :
Ba, a domnit, cândva, un prinț pe-aici,
dar veacul său s-o fi făcut urzici
și, poate, brusturi slava lui uitată...

-Unchiaș smintit cu mincinoasă fală,
îl dojeneau atuncea, rând pe rând,
de ce ne-nșeli că te-ai pierdut, vânând,
de-un prinț rămas de veacuri umbră goală ?

El surâdea și povestea întruna
și soarele curgea pe zdreanța lui,
iar oamenii dădeau din cap, sătui,
scârbindu-i și buleandra și minciuna...

Plecau drumeții, alți drumeți să vină,
să-și bată joc de umbra de unchieș
cu trupul frânt,cu ochii ne-nteleşii,
scânteietori de-o stranie lumină.

-Mai spune despre pasărea vicleană :
unde-ai pierdut-o, falnice curtean ?
El surâdea nălucii de mârgean
și nu-l durea nici glumă, nici dojană.

Simțea, ciudat, din ce în ce mai bine,
cum pasărea, pierdută ieri în fum,
cu aripi dulci, îi da ocol acum,
asemenea sfințeniei senine.

Zicea, lucind de ce zărea-nainte :
-A fost s-o pierd în codru-ntunecos,
dar azi îmi zboară-n față tot mai jos,
cu aripi tot mai limpezi și mai sfinte...

Râdeau isteți :-Nu minte, e lunatic.
Râdeau și se pierdeau în vâlmășag,
lasând în urmă ciotul de moșneag ,
cu raiul lui amar și singuratic.

Și soarele curgea pe el, subțire,
pe zdrențe vechi, pe trupul slăbănog,
și numai ochii-adânci ca un zălog,
frigeau, dogorători de amintire.

**

Tot mai sătui de basme fără tâlcuri,
îl ocoleau drumetii pe nebun.
Dar fragezi, ca zăpada la Crăciun,
veneau acum copiii, pâlcuri-pâlcuri.

Zburdând și îmbrâncindu-se cu ghionții,
se îmbulzeau în juru-i tot mai mulți,
și-nconjurat de heruvimi desculți
le desmierda pe frunte cârlionții.

Cutreierat de raze și vedenii,
le tot vorbea de codrul cu tăceri,
unde-și lăsase chipul său de ieri
și straietele și prințul și curtenii.

Vrăjiți, îl îndemnau să le mai spună...
și-n cerurile lor copilărești
urca, sublim, pădurea din povești,
izbindu-se cu crengile de lună.

Așa, mult timp, s-au strâns la basm seninii
și fragezii obraji de aurori.
Cei vârstnici doar șopteau ne-ncrezători,
Călcau ursuzi și-aveau priviri ca spinii.

Pe urmă și obrajii limpezimii
veniră tot mai rar și mai puțini.
Creșteau înalți copiii pe tulpini,
dar nu mai semănau cu heruvimii...

Treceau posaci, pierzându-se-n grămadă
sau aruncând trufii de înțelepți :
-Uncheș zălud, pe cine mai aștepți ?
În pasărea ta cine să mai creadă ?

N-au mai oprit nici tinerii. Nici unii
nu mai puneau în vorba lui temei.
Numai moșneagul, dincolo de ei,
strafulgera de pasărea minunii...

Închidea ochii și-o vedea cum vine.
Nici n-o chema și singură țâșnea.
Abia clipea și-i sta pe umăr, grea :
safire și mărgeane și rubine.

Se rușina acuma că plânsese
cândva, când o pierduse printre brazi.
Ce mare, ce aproape era azi,
în raiul lui cu flăcări ne-nțelese.

Ah, îi pierduse zborul în risipă,
ca s-o găsească-alături, fără leat...
Vorbea cu ea pe ulițe, ca beat,
cu mare glas de dincolo de clipă.

Cu mare glas de dincolo de vreme,
de dincolo de oameni și de pași...
Ce-i mai păsa ca-l ocoleau, trufași,
când el zvâcnea întreg de diademe ?

Călca încet grăind minunii sale,
iar oamenii cu suflete de tuci
îl îmbrânceau, pieziș, pe la răscruci
și cu ocări îl vânturau din cale.

Și tot mai des l-întâmpinau sudalme
și pietre se-nălțau în pumni dușmani...
Dar ce-i păsa că-l bat cu bolovani,
când pasărea îi ciugulea din palme ?

Și-ntr-un amurg ce-și desfoia pânunii
pe turnuri vechi de purpură și os,
cei vrednici l-au gonit pe zdrențuros,
cum alungau ciumații și nebunii...

**

Zvârlit afar', pe poartă, din cetate,
stătu în loc fărâma de unchieș.
Sorbi mult timp apusul de măceș
și taina-ntâiei stele-nlăcrimate.

Porni apoi, în zdreanța lui amară,
cu pașii frânți, cu umerii subțiri,
spre zarea aromind a trandafiri
și-a fagure de miere și de ceară.

Domol și șchiopătând prin toți scaieții,
mergea să moară-n marile păduri,
unde-și lăsase torba cu frânturi
și straietele și chipul tinereții.

Luna-aromea a cimbru și-a țintaur,
suia din râpi, cădea din nou în vâi
și soarele venea să bea vâpăi
din ape, ca un roșu cerb de aur.

Prigoria urca din treaptă-n treaptă,
amiaza se-ndulcea în moliciuni
și luna iar creștea din vâgăuni,
aromitoare, albă, înțeleaptă...

El însă șchiopăta fără s-ajungă.
Prea slabi îi erau pașii ori prea stinși,
sau prea departe codrii necuprinși
și calea lor prea aspră și prea lungă.

Dar nu-i pasa de-avea să-și mai găsească
pădurile aieva sau deloc.
Pe umeri îi sta pasărea de foc,
mai mare, parcă, mai împărâtească.

El surâdea și șchiopăta-nainte...
Și stelele, ieșind din scorburi mari,
l-împresurau cu zumzet de bondari
și luna-i gălgăia peste veșminte.

Iar după el, fugindu-i sub câlcâie
sau fluturându-i zdreanța uneori,
vântul venea cu sânul plin de flori,
punând pe toate smirnă și tămâie.

**

**

BALADA

UNUI

PLAI DE MUNTE

Pe-o sprânceană de lumină,
lâng-o lacrimă de rai,
verde culme carpatină
rotunjește dulce plai.

Iar în plaiul stânei goale,
lângă strunga fără oi,
crengi cu umeri frânți de jale
se cutremură din foi.

Fluier vechi nu mai îndrugă,
nu mai latră câini pândari.
Singuri munții duc în glugă
carpatine neguri mari.

Nu mai zburdă-n târlă iezii,
nici plăpânzii miei priori,
doar pe cearcănul amiezii
urcă ulii rotitori.

Ulii suie, frunza sună,
iar în iarbă-ntins amar
ba e somn, ba rugăciune,
tânăr leș de pecurar.

A rămas dormind pe-o rână,
în culcuș de voievod,
pe-un crâmpei de rai cu stână
unde brazii plâng prohod.

A rămas zâmbind -nainte,
ca un cneaz pe pat de flori,
parcă un cuțit fierbinte
l-a străpuns de două ori.

Și cum zace tinerețe
de cioban în fraged plai,
jalea crângii pădurețe
suna moale, ca un grai :

-Nu mă plânge, maică bună,
nici tu , câine credincios,
că de nuntă frunza sună
din bătrân caval de os.

Că m-a dus rădvan de nuntă
tras de șase cerbi subțiri,
mire nalt sub stea căruntă,
cum pe lume nu sunt miri.

Mire-n straie de mătăasă
și nuntași cu flori pe frunți.
Măi, și nu e-n plai mireasă
ca mireasa verzii nunți.

Păr adânc și trup suleget
și ochi triști cum alții nu-s...
Și mi-a pus inel în deget
și- n inel nopți lungi mi-a pus.

Și la sfânta cununie
munții falnici ne-au fost nuni.
Scoborând din veșnicie,
ne-au dat vulturii cununi.

Și tulpină de tulpină,
ne-au dus brazii în alai
pe-o sprinceană de lumină,
lângă-o lacrimă de rai .

**

Maica-n sarică de lână
suie cremenea pe brână,
printre stânci cu fierăstraie,
în opinci de vâlvătaie,
printre jnepi zbârliți de cuie,
pe grozava cărăruie.

Și cum plânge și se roagă,
plâng și apele-n zânoagă.
Și cum urcă tângile,
plâng cu ea și stâncile,
plâng și brazii plaiului
lângă poarta raiului,
plâng și ulii cerului
cu maica oierului.

-Apelor, cerești mirese,
mire cine mi-l culese ?
Munților cu patrafire,
cununarâți jalnic mire...
Brazilor, nuntași de frunte,
sânge-i plaiul nunții crunte.
Uliilor, nuni sălbatici,
sânge-s munții păduratici.

Apa geme și se-ascunde,
piatra plânge, nu răspunde.
Brazilii nu foșnesc răspuns,
ulii pier în nepătruns....

Jalea maicii, neagră apă,
n-are țărături s-o încapă.
N-are zăriști s-o cuprindă
câte lumi de foc colindă.
Păru-și smulge-n vaiete,
cremene, -nconvoaie-te,
codrule, jelește-te,
rupe-te din creștete.

-Fătul maicii, verde mladă,
cneaz pe-o turmă de zăpadă,
voievod pe nouă sute
de bârsane și cornute,
fața ta de pecurar
lapte dulce din șistar ;
noaptea cu mirezme-ncete
s-a oprit la tine-n plete ;
corbul, scuturând din pene,
ți-a trecut peste sprâncene ;
plaiurile ierbilor
ți-au dat ochii cerbilor
și-un luceafăr vornicel
ți-a tras trupul prin inel,
fătul maicii, dulce,
primăvară dulce...

Plânsul maicii pietre moaie,
scoală scorburi și puhoaiie,
umple vâgăunile,
zgâlțâie furtunile.

Ar smuci din temelie
lumile, să nu mai fie,
ar surpa târiile,
ar seca veciile,,,

-Primăvară dulce,
fătul maicii dulce...
Cine ți-a-nroșit cununa
vază-ți lacrimile-ntruna.
Cine mi te-a rupt din rod
vază-ți chipul peste tot.
Cui îți frânse dimineața
ochii tăi să-i frigă fața.
Cui ți-a stins luna din fag,
chipul tău să-i plângă-n prag,
ochii tăi să i se-aprindă
ca luceferii în tindă,
ca vârful cuțitelor,
ca dogoarea plitelor

Să-l tot frigă, să-l tot ardă,
și pe brațe ce-l dezmiardă.
și-n străfund de blid la cină,
și-n culcuș de vizuină,
sclipitori ca stelele,
limpezi ca inelele,
aprigi ca prăselele...

Maica-și smulge păr și straie,
brazi și paltini se despoaie.
Maica geme și se zbate,
munții se târasc pe coate
și se frânge cremenea
crengilor asemenea.

Și cum geme orice trunchi
cade soarele-n genunchi,,
ulii-ncep să scapete,
apele să șchioapete
și-n văzduh ai spune că
vămile se-ntunecă.

**

Colo-n margini de coștile,
într-un fund de fâgădău,
cine-mi bea de zece zile
vijelie de trascău ?

Cine-mi bea turbat din oală
iad năpraznic fără leac
și privirile nu-și scoală
din venin de basamac ?

-Dă-mi prăștină să mă scurme,
dă-mi, hangiță, vâlvătăi ;
banii de pe două turme
sunt cu zimți cu tot ai tăi.

Fruntea-i arde, grea de cute,
sub căciula cu țugui.
Pe mușcate buze slute
sângerează vorba lui.

-Ia-mi, hangiță, oi și pungă,
că somn pleoapele nu-mi au.
Dă-mi rachiu să mă străpungă,
adu-mi trăsnete să beau.

Lung hangița îl măsoară :
cine-i baciul venetic ?
Din lăute, ca să-l doară,
baragladinile-i zic.

Iar străinul singuratic
din ungherul fumuriu
își scufundă mai sălbatic
ochii vineți în rachiu.

Dar trascăul gol nu-i spală
cruntul inimii prăpăd,
când, aprinși pe fund de oală,
doi ochi mari de mort îl văd.

Frânți pe dible viscolite,
faraonii nu mai tac
din arcușuri cu ispite
și din strune dulci de drag.

Dar nu-l mângâie nici struna,
nici pe-arcuș nu dă un ort,
când, amar ca mătrăguna,
îl privește chip de mort.

-N-ai rachiuri tu, hangiță,
în tot beciul cu gârlici,
câtă strașnică arșiță
mă răscoace în urzici.

Și nici voi n-aveți furtună,
bieți cioroi, pe scripci de foc,
câtă pacoste se-adună
sub o cușmă și-un cojoc...

Inc-o dată, omu-nșfacă
oala crancenă și bea.
Șuierând sudalmă seacă,
Zvârle punga pe tejghea.

Și dă buzna-apoi să piară
stins în noaptea cu năluci,
lingând bezna ca o fiară,
pe fierbinți poteci de tuci...

**

La pârdalnica muiere
o fi dulce noaptea-n spic,
când alintul curge miere
și-mbierea borangic,
la pârdalnica muiere
cu opaiț slab și mic.

În culcuș cu levănțică
or fi vrâji care se-ascund,
când e sânul rândunică,
nufăr –umărul rotund ;
în culcuș de levănțică
alb și moale și afund.

Dar dulceața mângâierii
e pârjol din iad trimis,
când și-n brațele muierii
frig doi ochi de om ucis,
în dulceața mângâierii
până dincolo de vis.

Și culcușul cu omături
e cuptor din iad adus,
când și-n brațele de-alături

plânge-un chip de om răpus,
în culcușul cu omături
plin de țepi cu vârful-n sus...

-Fă muiere, fă dogoare,
patul rug mi l-ai făcut.
Vrea-ți-aș brațele izvoare,
iezer fiece sărut.
Fă muiere, fă dogoare,
fă-te rouă-n așternut.

Fă-te iaz și fă-te ploaie,
să mă stingi și să mă-neci
cu alint de reci șuvoaie,
cu desfăt de pâcle reci.
Fă muiere, fă-te ploaie,
stinge-mi pacostea pe veci...

Sânii, brațele,-așternutul
parcă mai cumplit se-ncing.
Nici culcușul, nici sărutul
smoala-n clocote nu-i sting.
Sânii, brațele, -așternutul
Se fac flăcări când l-ating.

Și, scrâșnind ocară crudă,
omul scuipe printre dinți.
Smulge ușa, ars de trudă,
cu smintite mâini fierbinți
și scrâșnind ocară crudă,
fuge-n beznă, scos din minți...

**

-Blid nemernic, blid drăcesc,
iarăși în fiertură
cei doi ochi de foc lucesc :
sclipăt de custură.

Și de-nmoi un duminic,
parcă-l moi în sânge.
Arde-n lingură-nceștat
chipul care plânge...

Izbind strachina de zid,
omul scuipă-n tină :
-Vijelia ta de blid,
duhul tău de cină !

Tindo, și pe pragul tău
cei doi ochi se-arată.
Cu barosul, pe ilău,
i-aș trăzni o dată.

I-aș crâpa ca pe pâstăi,
i-aș sufla cenușă...
Legea ta și morții tăi,
chip ce-mi plângi pe ușă !

Omul suduie buimac
de sudoare learcă.
Cei doi ochi mai mari se fac,
mai adânci sunt parcă.

-Luno, chip de om răpus,
cobeo ticâloasă,
tot bocești pe sură, sus,
face-te-ai pucioasă.

Și voi stele cu săgeți,
târfelor spurcate,
ochi de om ucis păreți,
stinge-v-aș pe toate...

Desmățat , cu capul gol,
omul iar pornește
prin amarnicul pârjol,
prin năpraznic clește.

Huhurezii din copaci
toți în el se mută.
Ba dihori, ba vârcolci
rup din carnea-i slută.

Pumnii lui ar sparge stânci,
trupul lui s-ar trage,
sfâșiindu-se pe brânci,
prin adânci bârloage.

S-ar târî prin vizuini
sau pe fund de tăuri.
Și-ar scobi sub rădăcini,
ca sobolii, găuri.

-Ieși, măi ursule, afar',
dă-mi bârlogul mie...
Cei doi ochi din nou răsar,
tot mai mari învie.

-Veverițo, dă-mi tu leac
scorbura-ți adâncă.
Cei doi ochi mai limpezi tac,
mai aproape încă.

-Du-mă, cârțișo, în lut,
lutul să m-ascundă.
Cei doi ochi mai mult s-ascut,
Fără să răspundă.

Șerpil fug din bălării,
pier din drum bursucii...
Pretutindeni ochii vii
ard mai mari, mai lucii.

**

Pe-o sprânceană de lumină,
verde culme carpatină
rotunjește dulce plai
lâng-o lacrimă de rai.
Apele, cerești mirese,
vâl de nuntă tot și-ar țese.

Brazii, în odăjdii stranii,
tot mai bat cerești mătani.
Munții tot mai ung cu mir
veșnicia de safir
și-n văzduh, cât vezi,
ulii tot mai sparg amiezi.

-Strungă rea, fără mioarce,
ce pârjol în plai mă-ntoarce ?
Chip grozav, ce-ntruna plângi,
tu mă chemi și tu m-alungi.
Ochi fierbinți, de nesupus,
parcă-n bice m-ați adus...

Strunga tace, chipul tace,
cei doi ochi mai mari s-ar face,
vârfuri lungi de lăncii
peste munții Vrăncii.

Sângeră opinca spartă,
Gâfăitu-i smoală fiartă,
Zdrențe-s bundă și cămașă,
Numai geamătul se-ngroașă.

Și cum vântul bate-n dungă,
tot smintește-o creangă ciungă,
și cum creanga se tot pleacă,
ștreangu-i gros și frunza-i seacă.

-Munților, zăvozi cu lațe,
chip ucis îmi plânge-n brațe...
Munții-n taina lor cerească
nu se-ntorc,să nu privească.

-Brazilor, frigări haine,
chip răpus se-mplântă-n mine...
Brazilii fug în rai grămadă,
Nu se-ntorc, ca să nu vadă.

-Uliilor, gheare scoase,
cei doi ochi mă frig în oase...
Ulii intra-n soare, sus,
să n-audă ce le-a spus.

-Creangă de deasupra lumii,
ia-mi grozavii ochi și du-mi-i...
Creanga scârțâie cu ciudă,
munții nu se-ntorc s-audă.
Ștreangul tremură și el,
brazilii nu privesc defel.

Numai ulii, gemenii,
trec deasupra cremenii.
Numai ulii veacului
deasupra copacului.

Numai ei cu ciocurile
smulg din slavă focurile.
Când se fac ca aurul
peste tot coclaurul,
când se-aprind ca spadele
peste toate zadele,
când ca vâlvătăile
peste toate văile...

BALADA

UNEI

NOPTI de IARNĂ

Crivățul

Dă șfichiuri, nemernică slugă,
dă bici, ticălos vizitiu;
nu știu telegarii să fugă
cât crivăț în mine eu știu.

Ah, sania-ntoarce-o mai iute;
întoarce, buzat faraon.
O grea presimțire se-ascute,
mă-mpunge, turbat scorpion.

Din șubă, urlându-și sudalma,
mugește cumplitul boier.
Zăpezile-aleargă de-a valma
și noaptea-i tăiș de hanger.

-Stăpâne, nu știu ce te-apasă,
de ce să pornim îndărăt ?
Plecarăm spre târg, nu spre casă,
și-i vifor și ger și omăt.

-Intoarce, nemernică slugă,
da bici, vizitiu ticălos.
Neliniști se-abat să mă sugă,
cuțite m-ajung pân'la os.

Pun trebilor mele obloane,
las dracilor târgul plocon.
Mă-ntorc la conac, măi țigane,
zorește, buzat faraon,

Din șubă, tunându-și cuvântul,
mugește cumplitul boier.
Vifornița mușcă pământul,
cățea cu măsele de fier.

-Nu știu ce te roade, stăpâne,
întorc spre conac, cum mi-ai spus ;
troienele-s tot mai păgâne
și vântul ne umflă pe sus.

-Zorește, nemernică slugă,
dă bici, ticălos vizitiu.
Un glas de venin tot mi-ndrugă
la curte mai iute să fiu.

Ard poate conac și hambare
și grajduri, buzat faraon ?
Țigane, dă bice mai tare,
sub coastă simt strașnic piron...

Din șubă, zbuclind ca o lavă,
mugește cumplitul boier.
Cad bicele-n noaptea grozavă,
nămeții au umerii-n cer.

-Stăpâne, nu-ți ard nici pătule,
nici grajduri, nici șuri, nici conac.
Doar viforul tot nesătul e
și drumul e lung cât un veac.

-Ascultă, nemernică slugă,
auzi, vizitiu ticălos :
de nu-mi arde-n noaptea cu glugă
conacul de sus până jos,

vreo haită de lupi, după pradă,
în curte intrând fără zvon,
îmi sfârtecă tot, și cireadă
și turmă, buzat faraon.

Din șubă, scrâșnind parcă lame,
mugește cumplitul boier.
Sălbatici, cu țurțuri în coame,
lucesc armăsarii de ger.

-Nu-ți sfășie haita, stăpâne,
nici vite, nici turma de oi.
Vreo poștă de drum mai rămâne
și-om fi la conac înapoi.

-Nu-i haită, nemernică slugă,
nu-s lupi, ticălos vizitiu ;
dar dulce, cu ochi ca o rugă,
muierea acasă mi-o știu.

E fragedă cum e omățul
și-i albă, buzat faraon,
și-i tânăr și-nalt logofătul
și pare la față cocon.

Din subă, strângându-și sâneța,
mugește, cumplitul boier.
Ii joacă pe toată mustața
Spărturi de ciudat giuvaer.

-Stăpâne, pricep ce-ai sub coastă,
ce crivăţ te mână-ndărăt :
subtire şi albă nevastă
şi tânăr şi-nalt logofăt...

Candela

Icoana tresare în colţ
şi candela pâlپاie moale.
-Scufundă-mă-n braţele tale,
ca iazul albastrele bolţi.

Ţi-s slugă la curte, dar ți-s
mai rob mătăsoaselor gene...
Lumina mea, ninge-mă-alene
cu marea ta floare de vis.

Afar' gem zăpezile. Zac
sub ele păduri şi pământuri.
Uitat între noapte şi vânturi,
se leagănă tainic iatac.

Icoana din colţul de rai
şi candela pâlپاie moale.
-Vrei apele iazului ? Ia-le .
Vrei fagurii stupului ? Ia-i.

Tu nu-mi eşti nici rob, nici argat,
ci eu mă plec, treaptă înfrântă.
Sunt, dragoste, creanga ta sfântă,
culege-mi tot rodul bogat.

La geam vântul latră pieziş
şi-şi scutură albele laţe.
Le tremură dragostea-n braţe
cum tremură ciuta-n frunziş.

Icoana suspină zvâcnind
și candela pâlپâie moale.
-Hulubi îți sunt tainele goale,
dar zborul în mâini li-l cuprind.

Și umerii tăi par lăstuni
ce sus în văzduhul meu joacă.
Și dragostea noastră-i bărdacă
din care mă-mbăt cu minuni...

Uitat între veac și zăpezi,
iatacul în noapte se zbate.
Pe gurile lor vinovate
alintul aprinde amiezi.

Icoana troznește durut
și candela pâlپâie moale.
-Iubite, păcatul pocal e,
pe care-l sfințim c-un sărut.

-Iubito, păcatul e crunt,
dar boabele lui tămâioasă ;
stăpănu-i departe de casă
și buzele lacome sunt.

Pe zid țese umbra covor,
pe geam gheața coase cu acul.
Doar ei luminează iatacul
cu ochii și brațele lor.

Icoana se crăpă-n ungher,
se stinge și candela moale.
-Iubito, semn negru de jale,
dar tu luminezi ca un cer.

-Iubite, icoana s-a spart,
la fel, uite, candela spartă...
Vâpaia de aur e moartă,
dar ochii tăi flăcări împart...

Mai mult se cuprind în inel,
a dragoste grea sau a teamă,
precum într-un codru de-aramă
ce-i soarbe sălbatic în el.

S-a stins veghea micii făclii,
din colț nu mai pâlpaie moale.
-Iubito, dă moartea târcoale,
dar sânii ți-s candelă vii.

Taci. Crivățul bubuie-n porți ?
Tot Crivățul tună pe scară ?
De-o fi ca norocul să moară,
vom arde-n iubire și morți.

În brațe se-neacă rotund,
a patimă grea sau a frică,
precum într-un lac ce-și despică
adâncul, să-i bea până-n fund.

Brățara

-Implântă-ți satârul în ușă,
izbește, țigane, ce stai ?
Mă-nvârt ca berbecu-n țepușă
pe crâncenul meu jărăgai.

-Stăpâne, n-a ars nici conacul,
nici lupii n-au smuls nici un miel.
-Țigane, ce-ascunde iatacul ?
Ce groaznică taină-i în el ?

Năpraznic, în șuba-i zbârlită,
blesteamă boierul vâlvoi.
Dihanie pare, rănită,
cu blană de vifor și sloi.

-Iubite, nu-i crivațu-afară,
nu el muge-atât de zălud.
Scufundă-mă, 'neacă-mă iară
în brațe, să nu-l mai aud.

-Izbește, țigane, în ușă
sau vrei să te crap ca pe-un ciot ?
Vedear-aș mai bine cenușă
și urme de lup peste tot.

-Stăpâne, obrazu-ți catran e
și ochii tăi roșu oțel...
-Ce-ascunde iatacul, țigane ?
Ce groaznică taină-i în el ?

Năpraznic, în șuba-i de gheață,
un urs e boierul vâlvoi.
Își joacă cumplita sânează,
în barbă-i stau țurțurii goi.

-Iubito, nu crivățul tună,
nu el smulge ușa din loc.
Cuprinde-mă strânsă cunună,
să fim o brățară de foc.

-Țigane, sporește-ți puterea,
în țevă am plumbi nesătui.
Imi chem, și n-aude, muierea,
îmi strig logofătul și nu-i.

-Stăpâne, de tine mi-e groază,
par ochii tăi roșu măcel...
-Țigane, ce tânuie-n pază,
ce-ascunde iatacul în el ?

Năpraznic, în șuba-i de-omături,
e crivăț boierul vâlvoi.
Zăvoarele zboară în lături
s-arate ce-ascund înapoi.

Cuprinși în inelul fierbinte
de teamă sau dragoste grea,
cei doi se scufundă-nainte
în lungul sărut care-i bea.

-Țigane, știi ce m-adastă,
ce clocot mă mână-ndărăt :
subțire și albă nevestă
și tânăr și-nalt logofăt...

-Stăpâne, opreliștea-i spartă,
dar nu văd în umbră defel.
-Țigane, iatacul meu poartă
un lup și-o lupoaică în el.

Năpraznic în șuba-i mițoasă,
pășește boierul vâlvoi.
Și-naltă sâneța și-o lasă,
cu ochii la ei amândoi.

Dar ei ochii lor nu-și ridică
și-n brațe ce nu se desfac
a patimă grea sau a frică
se-neacă adânc ca-ntr-un lac.

-Țigane, se strâng ca-n brățară,
așteaptă-ncleștați să-i omor ;
dar nu le dau plumbi ce doboară, _
statuie îi las, cum se vor.

-Ai milă, stăpâne, iertare,
de spaimă se strâng în inel...
-Țigane, dă-mi funie tare,
iatacul brățări are-n el.

Năpraznic în șuba furtunii,
e tunet boierul vâlvoi.
Țiganul, scâncind peste funii,
l-ajută cu mâinile moi.

Dar ei stau cuprinși mai departe,
legați la un loc cu frânghii,
să ardă-n iubire și-n moarte
cu brațe de candelă vii.

Statuia

Pe unde-a stat bezna ca zațul
străluce o noapte de ger.
Ce duh prinde vântul cu lațul
Și-l bagă în cușcă de fier ?

Pe urma viforniței, suie
o lună de rece mărgean.
-Dă-mi apă să ferec statuie,
dă-mi apă, nevolnic țigan !

-Stăpâne, ce faci ? Indurare !
Cu lacrimi ciubotele-ți ud.
Din șubă, boierul răsare
mai hâd, mai sălbatic, mai crud.

Dar ei prinși în brațe și-n funii,
în noapte târâți din iatac,
sub gerul de cremene-al lunii,
mai goi ca zăpezile, tac.

În hohot, boierul își strânge
sâneța cu plumbii păgâni :
-Bicisnică slugă, nu plânge,
dă-mi auru-ntregii fântâni.

-Stăpâne, ți-s straietele ude,
cu bocetul meu le-am udat.
Boierul nu vede, n-aude,
mai crud, mai zălud, mai turbat.

În bocete sluga se frânge
sub țeava ce-amenință crunt,
scoboară găleata și plânge
și scoate luceafăr mărunț.

Dar ei, strânși brățară întruna,
în noapte legați de copac,
sub apa ce-ngheață ca luna,
mai goi decât apele, tac.

Sălbatic, cu ochii de sânge,
boierul împrășcă scânteii :
-Zănatică slugă, nu plânge,
mai toarnă smarald peste ei.

-Stăpâne, în jale și-n fiere
și strai și ciubote îți scald...
Boierul tot crește-n durere,
Mai aspru, mai aprig, mai nalt.

In vaiete robul se-ndoaie,
scufundă și umple găleți,
vârsând recea lor vâlvătaie
pe albele, mutele vieți.

Dar ei, sclipitoare-mpietrire,
în noapte cristale se fac
și-adânc încleștați în iubire,
mai goi decât stelele, tac.

Amarnica noapte de iarnă
troznește de ger lucitor.
-Țigane, din fulger se toarnă
statuia păcatului lor.

-Stăpâne, de-acum ia-mi și viața,
cu sânge să spăl ce-ai făcut...
Boierul își zvârle sâneța,
mai straniu, mai crâncen, mai slut.

Cu ghearele, sluga nebună
își sfâșie zdrențe și trup.
Lung, râsul boierului sună
în ger, ca un urlet de lup.

Dar ei, ferecați în lumină,
în noapte arzând peste veac,
statuie de gheață senină,
mai goi decât nopțile, tac.

In noapte se pierde boierul
cu hohot sau urlet buimac...
Ce demon aprinde tot cerul,
hambare și șuri și conac ?

-Stăpâne, ard curțile tale,
să nu mai rămână vreun ciob,
în flăcări să-mi curaț și jale
și trupul nemernic de rob...

La marea făclie semeață,
o clipă zvâcnește amar
statuia de rumenă gheață,
păcatul arzând în cleștar.

Dar ei stau zidiți mai departe,
adânc scufundați ca-ntr-un lac,
și, limpezi în patimi și-n moarte,
mai goi ca veciile, tac.

BALADA

CETĂȚII

FĂRĂ ICOANE

Din Urali spre Soare-Apune,
cum veneau încinși cu piei,
parcă fumea din ei
duhnet de sălbăticiune.

Blestemata Miazănoapte
se zbârlea pe-obrajii sluți,
și pe cai mărunți și iuți –
foamea stepelor răscoapte.

Viclenii răsăritene
ascuțeau ca un tăiș
gândul galben și pieziș
în ochi mici fără sprâncene.

Toată arșița din puste
și tot crivățul turbat.
Numai ciumă și bubat,
numai viscol de lăcuste.

Bălți de moarte sub copite,
scări de leșuri sub hanger,
ciurde-mpiedecate-n fier,
robii țării cotropite.

Geamătul cetății slabe
sub prăpăd și sub măcel.
Evul mormăi și el
Ca un urs supus pe labe.

În biserici și-n altare
carii ronțâiau ovăz –
câtă cruce-a stat în văz
zăcea țândări sub picioare;

cât Arhanghel în icoană
luminând pe-un zid bătrân –
pradă ghearei de păgân,
pentru flăcara dușmană ;

câtă Precistă-n vopsele,
câtă candelă-n ungher,
se făcea spărturi de cer,
sfârâmat argint de stele.

Chipul Domnului pe uliți,
dus în urlet și ocări,
încă surâdea iertări,
sfâșiat în vârf de sulți.

Și cum tot gonea prigoana
prin cetate, pe sub bolți,
crucea nu-și găsea vreun colț,
vatra nu-și păstra icoana.

Temători de buturugă
și de gâde fără greș
prunc, muiere sau unchieș
nu-ndrăzneau să-nchine rugă.

Numai temnițele pline
din cetatea fără rugi,
fremătau sub chei, sub drugi,
ca un zumzet de albine.

Jos, în beznele cu gratii,
ruga se făcea suspin,
iar suspinul –frunți de crin,
cătred poarta Prea Curatei.

In zadar puneau la ușe
lanț și lacăt robilor –
plânsul nu avea zăvor,
ruga nu știa cătușe.

Dar afar', cetatea –nfrântă,
fără clopote și sfinți,
nu știa că-n noapți fierbinți
robii temnițelor cântă.

Și-au trecut peste cetate
-bivoli sforăind pe nări-
ani cu sânge pe spinări
și în coarne cu păcate.

Părea ziua săptămână,
luna an și anul veac...
molimile fără leac
duceau foametea de mână.

Prin clopotnițe-n ruină
bufnițe și lilieci.
Mocneau inimile-n teci,
săbii roase de rugină.

Tot mai copleșiți creștinii
și stăpânii tot mai crunți.
Tot mai silnice pe frunți
și osândeale și spinii.

Se gătea de drum lăstunul
pe-un cer dulce de gustar.
Târgoveți cu pas amar
nu-și zâmbeau din mers nici unul.

Uliți vechi, medievale,
îi vedeau urcând încet.
Un burete de oțet –
gândul îmbibat de jale.

Era ceas de dimineață
de smarald și de mărgean.
Și deodată, într-un geam,
dimineața prinde față.

Nimeni nu băgă de seama
cum, din aur și topaz,
raza se făcea obraz,
limpezimile –maramă.

Cerul deveni privire
și lumina chip duios –
Maica Domnului Hristos
pe tulpina ei subțire.

În fereastra sclipitoare –
chipul Precistei bălai,
rupt din fulgere de rai
și din viscole de soare.

Și cum strălucea Fecioara,
nezărită la-nceput,
ochii ei din geamul mut
luminară ulicioara.

Două tinere drumețe
îi văzură chipul sfânt ;
și-ntr-un țipăt lung s-au frânt
cu minunea ei pe fețe.

În metanie –amândouă-
păreau creangă de cais,
legănându-se ca-n vis
de prea multă floare nouă.

Se-nclinau în rugăciune
țânci, bătrâni, bărbați, femei.
Ulița sorbea scânteii
din fereastra cu minune.

De mulți ani icoana spartă
nu lucise pe pereți.
Ca din somnul altei vieți
se scula cetatea moartă.

Deșteptați ca din morminte,
toți nevolnicii de ieri
înviau îngenuncheri
strălucirii Maicii Sfinte.

Se-mbulzea cetatea toată
ca să-nchine fruntea-n praf.
Parcă foșnet de seraf
plutea moale peste gloată.

Pândeale de pe creneluri –
semn și tulnic de furtuni.
Alelei ! Creștini nebuni,
ștreang v-așteaptă și măceluri.

Cnuturi de smintită hoardă
peste rugile din drum.
Caste flăcări fără fum
taina nu-nceta să ardă.

Geamul spintecat de pietre –
pulbere și licurici.
Cetele-n genunchi sub bici
nu urniră către vetre.

Beți de slavă și mistere
ochii lor priviră-n sus.
Maica Domnului Iisus
sta pe-un zid de giuvaere.

Scânteia în zid granitul,
ardea piatra de bazalt.
Era fruntea-azur înalt,
era zâmbet infinitul.

Strigăt sfânt de adorare.
Urlet de pângân blestem.
Steaua de la Betleem
ziua fâlfâia pe zare.

Gloata tot bătea metanii
când în zid băteau berbeci ;
sub divinul chip de veci
sângerară bolovanii.

Murul se surpa cu vaier,
spart în chiotul barbar.
Ochi smeriți cătară iar :
Maica fulgera în aer.

Peste freamătul mulțimii,
într-un cearcăn de safir,
Ea lucea ca un potir
și zâmbea ca heruvimii.

Peste haita ticăloasă,
spumegând uimită-n loc,
Ea-ndulcea cerescul foc
pe-un obraz de chiparoasă.

Aerul în vâlvătaie
barda cum să-l surpe-n glod ?
Taina, sus, peste norod,
Ce hanger putea s-o taie ?

Sfânta lin urca în spațiu
pe-un chilim de aurori.
Ca un vuiet de vâltori,
jos, vuiiau îngenunchiații.

Din vecii de ne'nceputuri
aripi verzi dădeau ocol..
Inghetea hangeru-n gol,
gheara degera pe cnuturi.

Limba împietrea năucă
cu ocară-n vârful ei.
In lumina Precistei
cădea ștreang, pica măciucă.

Numai gloatele-n extaze,
sub un viscol de azur,
se-mbătau de aur pur,
de mirezme și de raze.

Și dând sunete minunii,
clopote porniră glas.
Ce Arhangheli le-or fi tras ?
Oameni nu trăgeau de funii.

De mulți ani nu mai urcase
glasul lor în vechiul burg,
fără clopote-n amurg,
fără vechi iconostase.

Și-acum sunetul străluce
ca o ploaie de arginți,
în cetatea fără sfinți,
în cetatea fără cruce.

Robii temniței de piatră
le-auzeau prin uși, prin zid.
Zidul tremura fluid,
robii-nchiși vedeau prin piatră.

Vedeau taine de zăpadă,
de văzduh și de vâpăi.
Lanțuri, paznici și călăi
nu-i puteau opri să vadă.

Zidurile-n strălucire
cum cutremurau năluci,
burgu-ntreg ardea de cruci,
de icoane și potire.

Ulița era mireasmă
și cetatea toată zvon ;
orice meterez –amvon,
orice turn –catapeteazmă.

Ce puteri prindeau să miște,
ce aeriene mâini,
porțile cu vechi țâțâni
ruginite de răstriște ?

Că sălbaticii de strajă
le vedeau cum se deschid.
Pe turtitul chip livid
Se holba mirarea-n groază.

Din zbârlitele dihanii
spaima-ngălbenea momâi ;
și din creștet în călcâi
le sluțea în pocitanii

Din cetatea cu lumine,
haita da-napoi prin porți,
cu ochi mici, cu mâini de morți,
în piei strâmbe de jivine.

Dar cetatea sub minune
nu privea-napoi nimic.
Pe scări dulci de borangic,
ea sta sus in rugăciune.

Și de sus privea-nainte
Cerul Domnului, rămas
ca un vechi iconostas
în Cetatea Maicei Sfinte.

INTOARCEREA DIN CRUCIADĂ

Radu Gyr

Trist sună cornul stinsei cruciade,
iar noi, betegi și jalnici seniori,
ne-mpleticim în platoșe schiloade
sub vechi armuri, cârpite strâmb cu sfori ;
baroni și prinți ce-au fulgerat în spade
Ierusalimul altor aurori . . .

Cu trupul plin de răni ce se usucă,
amar și greu ne clătinăm în fier.
Câți au murit ? Și câți mai pot s-aducă
o țandără de chivără de cer ?
. . . pe-o umbră de mârtoagă , o nălucă ;
. . . pe-un ciob de scut, un ciot de cavaler !

-Când am plecat demult ân Cruciadă,
- mai știi Bertrand ? - eram numai lumini ;
tot burgul sta pe ziduri să ne vadă,
ne troienea cu roze și cu crini,
iar noi, pe armăsarii de zăpadă,
treceam printre vasali și palatini.

Cetatea scânteia în mii de fețe,
ne așternea covor de borangic
sub strălucirea zalelor semețe .
-Îți mai aduci aminte, Alberic ?-
cu fruntea-n cer, cu spada-n tinerețe,
încovoiam vecia ca pe-un spic ! . . .

Iar soarele bătea medalioane
pe scuturi și pe platoșe -minuni-.
Mulțimile vuiiau, iar din balcoane
madonele cu mâini de rugăciuni
ne surâdeau prin lacrimi, ca-n icoane,
și ne-aruncau în sulite cununi . . .

Acum ne-napoiem : o hâdă ceată,
pe piept cu câte-o urmă de blazon ;
cu coiful spart, cu fața sfâșiată,
sub zdreața unui rest de gonfalon,
strigoii de cruciați ce altădată
au strălucit în zale de baron.

Acum povara-ntoarcerii ne frânge . . .
Pe cai ologi, sub zale care curg,
convoiul de fantome parcă plânge,
scurgându-se spre vechiul nostru burg,
pe când nebiruit și plin de sânge
Ierusalimul scapără-n amurg.

O clipă numai porțile de-aramă,
-sub care n-a fost dat să biruim-
se fac de foc și-n urmă se destramă,
topindu-se sub cerul lor sublim . . .
Și tot mai jalnic cornul trist ne cheamă
tot mai departe de Ierusalim . . .

-Gotfrid, Gotfrid, de ce ne înspăimântă
o rană-n piept și-un hârb de scut beteag,
când încă-n noi Ierusalimul cântă
și mai purtăm prăjina unui steag
și când noblețea-ntreagă-i neînfrântă
în sângele rămas pe zale chiag ?

Iar dac-a fost armura să se spargă,
De ce suspini, nevolnic scutier ?
Adună-mi trupu-n platoșa prea largă,
din spada mea dă-mi ciotul de mâner
și fă-mi pentru întoarcere o targă
din crengi cerești și verzi de palmier !

Presară-mi-o cu crini și roze toată,
de dulcea lor mireazmă să mp-mbăt
ca-n burgul fermecat de altădată,
când ne-ngropau sub floare de omăt ;
și-așa întins pe targa-nmiresmată
purtați-mă spre țară îndărăt.

Azi, sfârtecați sub platoșe schiloade,
ne clătinăm în zdrențe prin furtuni,
dar mâine-n burgul nostru cu arcade
madonele cu mâini de rugăciuni,
zâmbind în cinstea altor cruciade,
ne-or împleți mai fragede cununi.

Iar cei care-au căzut pe metereze,
în piept cu-acele crunte sfâșieri,
o veșnicie n-or să sângereze.
Cândva uita-vor marile dureri
și brațele s-or ridica mai treze ,
sfîințite-n mirul rănilor de ieri.

Iar mâine burgu-ntreg o să se scoale
în cântece de calfe și fierari ;
săltând, vor dănțui pe nicovale
săbii mai lungi și platoșe mai tari,
în focuri se vor făuri noi zale
și noi potcoave pentru armăsari.

Și iarăși străbătând albastre spații,
peste doi ani sau poate peste trei,
cu sulitele-nfipte-n constelații
și platoșele evului în șei,
ți-or sta în fața porții Cruciații
Ierusalime care nu ne vrei.

Și vor veni mai mulți din soare-apune
-și cei de ieri și cei ce azi nu-i știm-
pe vechile morminte or să tune
noi cavaleri cu chip de heruvim ;
și ei, sau alții, tot te vor supune
strălucitorule Ierusalim !

BALADĂ
PENTRU EMINESCU.

Te-au slăvit în cărți și în poeme
Și te-au înălțat iconoctas,
Ca să fulgeri tânăr peste vreme,
Cu vecii de cremene sub pas.

Te-au văzut voevodând voroave,
Ciobănind genune și zăpezi,
Potcovar de fum bătând potcoave
Negurilor strânse în cirezi.

Te-au crezut gigantic Sfarmă-Piatră
Care sparge piscul viforos,
Și fierar înfierbântând pe vatră,
Mărilor călite sub baros.

Împărat, ți-au scris pe tample steme.
Făt-Frumos, ți-au pus în mâini hanger.
Și-au cules, din pana ta, blesteme,
Viscole și răzvrătiri în cer.

Ci, netrebnic, eu aduimec zării
Pașii tăi pe unde te-au fost dus
Și-nsetat pe drumurile Țării
Dibui urma ta de blând Iisus.

Caut picurii de sânge, neșterși încă,
A crucificării pe furtuni
Și sărut lumina lor adâncă
Și-i ating cu mâini de rugăciuni.

Trist Iisus cu umbra de tămâie
Dăruind azur din mâini subțiri,

Sfânt, bătut, pe veacul tău, în cuie,
Scânteind, înalt, din răstigniri.

Frânt de-o stea și-ngenuncheat de-o floare,
Biruit de ramuri de arin,
Îndulcit cu dor de moarte-alinătoare,
Ars ca Nesus în cămașă de venin...

Nu, tu nu ești meșterul, ci cneazul,
Nu ești înstelatul împărat.
Sfâșiat ți-i pieptul și obrazul.
Tu ești marele însângerat !

Te-ncrustăm, zadarnic, în agată
Și-n icoane noi pe flori de crin.
Crinii nu vor stinge, niciodată,
Umbrele cununilor de spini.

Eu nu-ți pipăi steme și nici lauri...
Numai rănile mă plec și ți le strâng
Și le fac medalii mari de aur, -
În genunchi, le-nchid în inimă și plâng.

CÂNTEC DE LUPTĂ

Din silă de noi nu mai cresc nici Rovine,
Nici Rahove-nalte și nici Albe Iulii ;
Bourii s-au stins prin păduri carpatine,
Pe cerul valah nu mai lunecă ulii ;
Iar munților . . . , parcă și lor li-e rușine
Când gem tot mai crunt sub omățul căciulii.

Nemernică ciurdă, slugarnică plebe,
Pe toți ne îngroapă-n țărână lopata ;
Hei ! nu mai sunt Vidre și nu mai sunt Țebe
Cu limbă de foc să cutremure gloata ?
Nici stâncă să tune, nici glas să ne-ntrebe :
No, gata ? Iar noi să răspundem : No, gata !

Prea moale e biciul și lanțul prea slab e ;
Mai tari s-ar cădea ; mai grozave gârbace,
Mai strașnice lanțuri la gleznele roabe !
Să scoale și somnul ce doarme-n băltoace,
Să salte și ursul ce zace pe labe
Și lenea măciucii ce-n colț se răscoace.

Ia-ți munții pe umăr și pleacă în viață
Și fiecă pas șapte poște să-ți faci !
C-o mână robia de chică o-nhață,
Cu cealaltă bezna de gât o înșfacă
Și lasă tot cerul să-ți curgă pe față
Și soarele tot peste sarica-ți dacă.

Și cântă, măi Neamule, cântă fierbinte,
Un cântec de luptă ce toate dezleagă ;
Să iasă toți morții afar` din morminte,
Să tremure lumea de marea ta vlagă !
Și-n cântecul tău, care calcă-nainte,
Să cânte cu tine ISTORIA-ntreagă !

CUPRINS

Balada ucenicului cu ochi albaștri	3
Balada clopotarului din stele	22
Balada codrului fără haiduc	38
Balada iconarului de lângă rai	62
Balada păsării măiastre	81
Balada unui plai de munte	93
Balada unei nopți de iarnă	107
Balada cetății fără icoane	119
<i>Adenda</i>	
Întoarcerea din cruciadă	129
Baladă pentru Eminescu	133
Cântec de luptă	135